ЛИСТ ПРАВОСЛАВНЕ
ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ

Виноград Господњи

Година петнаеста | Број 3 | Нови Сад | О Крстовдану 2019. | Бесплатан примерак

Крсту Твоме клањамо се Христе!

Са благословом Његовог Преосвештенства
Епископа новосадског и бачког Господина др Иринеја

Лист православне Епархије бачке

Година петнаеста, број 3,
Нови Сад, о Крстовдану 2019.

Уредник:
Протојерej-ставрофор Миливој Мијатов

Чланови уредништва:
Протојерej Милован Миодраговић
Протојерej Владан Симић
Протојерej Жељко Латиновић
Протонамесник Милорад Мировић
Презвитер Игор Игњатов
Презвитер Лео Малешевић
Катихета Данило Михајловић

Лектор и коректор:
Чланови уредништва

Уредништво:
Змај-Јовина 4, 21000 Нови Сад
Електронска адреса:
vinogradgospodnji@gmail.com
www.eparhija-backa.rs

Техничка обрада и штампа:
Принт студио ИН, Нови Сад

Тираж:
12.000 примерака

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад 271.2 (5)
ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ:
Лист Православне Епархије бачке
/Главни и одговорни уредник протојерej-ставрофор Миливој Мијатов - год. 1, бр. 1 (1976) - год. 25 бр. 82 (2000); Год. 1, бр. 1 (2001) - Нови Сад: Епархија бачка, 1976-2000; 2007 - 29 цм
Четири пута годишње, - Први бројеви објављени под насловом: Драгим мојим парохијанима

ISSN 0353 / 1783, COBISS.SR-ID 16504322

САДРЖАЈ

ПОСЛАНИЦА

Посланица поводом осамстогодишњице аутокефалности Српске Православне Цркве.....3

ОСМИ ДАН

Пресвета Дјева Марија- Богородица.....7

РАЗГОВОР

Пропагатори атеистичких убеђења су тврдили да ће вера у народу нестати сама од себе 10

БИБЛИЈСКИ ПОЈМОВНИК

Старозаветни Патријарх Ноје и потоп .16

ИЗ СВЕТООТАЧКЕ РИЗНИЦЕ

Крст свој и крст Христов 17

СТАРЕЧНИК

Подвижничке поуке преподобног Јефрема Сирина I 19

ИЗ ЛЕТОПИСА

Храм Рођења Пресвете Богородице у Парагама.....21

ПОРТРЕТИ ГОВОРЕ

Протопрезвитер Ненад Барачки (1878-1939).....24

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Митрополит Волоколамски Иларион Алфејев- духовни свет преподобног Исака Сирина.....24

ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ 26

ЈУБИЛЕЈ

Поводом осамстоте годишњице аутокефалности Српске Православне Цркве (1219-2019).....28

АКТУЕЛНОСТИ 30

.....35

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ 36

Посланица поводом осамстогодишњице аутокефалности Српске Православне Цркве (1219-2019)

ИРИНЕЈ,

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ АРХИЕПИСКОП ПЕЋКИ, МИТРОПОЛИТ БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКИ И ПАТРИЈАРХ СРПСКИ, СА СВИМ АРХИЈЕРЕЈИМА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ, СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И СВИМ СИНОВИМА И КЋЕРИМА НАШЕ СВЕТЕ ЦРКВЕ, ПОВОДОМ ОСАМСТОГОДИШЊИЦЕ ЊЕНЕ АУТОКЕФАЛНОСТИ, УПУЋУЈЕ БЛАГОСЛОВ, ПОЗДРАВ И ОВУ САБОРСКУ ПОСЛАНИЦУ

Благодат Господа нашега Исуса Христа и љубав Бога и Оца и заједница Светога Духа да буде са свима вама (2 Кор. 13, 13).

У овој благословеној години испуњени смо светим осећањима и неизрецивом радошћу зато што нас је Господ удостојио да у њој саборно, сви заједно, архијереји, свештенство, монаштво и богољубиви народ, прославимо велики јубилеј – осамстоти рођендан наше Српске Православне Цркве! Тачно пре 800 година залагањем Светога Саве, највеће и најзначајније личности у историји нашег народа, Српска Православна Црква је добила своју самосталност, односно аутокефалију.

Свети Сава је толико тога урадио за шездесетак година свог овоземаљског живота да свако ко се удуби у његов живот, само надахнут благодаћу Божјом може да наслути одакле треба да започне своје казивање. Због тога и ми, српски архијереји и његови наследници, прибегавамо молитви коју је његов хагиограф и химнограф Теодосије уплео у акростих канона Светом Сави: Саву да похвалим, знања, Боже мој, даруј ми!

Тако надахнути, ми вашу љубав подсећамо на значај Савиног дела. Он је издејствовао аутокефалност Српској Цркви и као њен први Архиепископ организовао њен духовни живот у једанаест епархија, са многобројним манастирима и протопопијатима. Он је преусмерио развој српске сакралне архитектуре изградњом храма Спасовог у Жичи и отворио нове хоризонте српског живописа сликарским програмима Студенице и Жиче. Он је отац српске књижевности као писац Житија Светог Симеона и аутор писама и беседа. Он је утемељио српско црквено право како типицима за Карејску испосницу и манастире Хиландар и Студеницу тако и чувеним Законоправилом (Номоканоном) и хрисовуљама које је са оцем и братом писао. Он је обављао важне државне и дипломатске мисије са Бугарима и Угрима, неговао добре односе са источним патријаршијама, одржавао деликатне црквено-

-политичке односе са Римом и био пионир међурелигијског дијалога са исламом. Он је подигао или као други ктитор обновио и великодушно даривао манастире Хиландар, Ватопед, Ивирон, Велику Лавру, Каракал, Ксиропотам и Филотеј на Светој Гори, Жичу, Милешеву и студеничке испоснице у Србији, манастире и цркве у Јерусалиму, Витлејему, Александрији и Солуну, као и у Риму и Баriју. Он је поставио темеље српске медицине оснивањем болницâ у Хиландару и Студеници. Он је неуморно радио на просвећивању свог народа светлошћу јеванђелске истине. Он је код Срба не-

Посланица

уморно развијао љубав према богослужењу, показавши им, својим примером, обједињен молитвени подвиг заједничке и појединачне молитве, као и љубав према богослужбеним традицијама преднемањићке Србије, Свете Горе, Цариграда и Јерусалима.

Браћо и сестре! Осећајући одговорност пред значајем личности и догађаја који прослављамо, ми, архијереји Српске Православне Цркве, упућујемо вам ову посланицу да бисмо истовремено, заједно са вама, поделили радост ове значајне годишњице и, на основу пажљивог сагледавања и правилног разумевања времена и околности у којима је Свети Сава остварио ово велико дело, сагледали и разумели и околности времена у којем ми данас живимо.

Подсетимо се: наши преци су крштавани постепено, током столећâ, све до деветог века. У тим временима, као и у данашњем времену, области насељене Србима биле су у погледу државне управе раздељене и разједињене. Црквена, пак, управа у Рашкој била је под јурисдикцијом Охридске Архиепископије, а западни српски крајеви су били под снажним утицајем Латинâ, те је духовна подвојеност и подељеност у народу била још израженија.

Почетком 13. века, када је великог жупана Стефана Немању на престолу већ стабилне државе, која је по први пут објединила скоро све српске земље, наследио његов син Стефан Првовенчани, Србија, чији положај, величину и углед уважавају и Исток и Запад, коначно постаје хришћанска краљевина. Млада краљевина је поставила политичке оквире и дала замајац узрастању и ширењу православне вере и стварању чвршћих институционалних оквира Српске Цркве и државе. То ће у једном значајном тренутку Свети Сава цару Теодору Ласкарису рећи знаменитим речима којима је започела његова мисија стицања аутокефалије: „Скрбно и печално ми је, царе, јер моја земља нема свог архиепископа; а још и многе земље су около отачаства ми у области државе наше, но нису напредне божаственим исправљењем“.

Српски народ се у то време – баш као и данас – налазио на географској, духовној и политичкој вододелници Истока и Запада. Но, то није спречило него је надахнуло Светог Симеона Мироточивог и његове свете синове Саву и Стефана Првовенчаног да мудро и благоразумно воде двоједини брод српског народа, брод Српске Цркве и српске државе, кроз Сциле и Харибде сукобâ Истока и Запада који нису били мањи од ових данашњих.

Свети Сава је знао да се духовно и културно просвећивање верних може остварити само уколико се образује довољан број способних и своме народу оданих епископа, свештеника и монаха, под једном црквеном управом. Без јединственог црквеног оквира и јединственог духовног простора, суштинска пастирска служба Цркве спасењу у његовом отачаству и његовом народу напросто није била могућа. У таквим политичким околностима, било је неопходно да Црква буде самостална, аутокефална.

Због тога Светитељ, надахнут љубављу према своме роду, уз сагласност брата, светога краља Стефана Првовенчаног, доноси једну од најважнијих одлука у историји српског народа. Он, у доба када је православно Источно Римско Царство распарчано и прегажено, када крсташке хорде огњем и мачем успостављају у престоном Цариграду Латинско Царство и постављају свог, латинског патријарха, одлази византијском цару и цариградском патријарху, тада избеглицама у малоазијском граду Никеји. Тамо од њих, поштујући у потпуности канонски поредак Православне Цркве, добија пуну аутокефалију за Цркву у свом народу, сâм поставши први Архиепископ свих српских и приморских земаља.

То описује Савин хагиограф јеромонах Доментијан следећим речима: „...И свемоћном силом Божјом, и уз Божју помоћ имајући све могуће, испроси благослов од часнога патријарха и од свега сабора васељенскога, да више не иде други архиепископ у васељену на освећење, но само његово помињање међу првима, и да самоосвећено буде отачаство његово као што је Божјом помоћу и самодржавно. По истом чину и ово сатвори, да је са обе стране безбрижно, но да се састане тај сâм архиепископ са сабором својих епископа и тако да освећују себи архиепископа.”

У Никеји, у храму Премудрости Божје, у којем су одржани први и седми васељенски сабор, Свети Сава је 1219. лета Господњег, као најсветији изданак свога рода, хиротонисан и постављен за првог поглавара нове аутокефалне помесне Цркве.

Добијање аутокефалије за Српску Цркву десило се напоредо са учвршћивањем и развојем средњовековне српске државе, тако да је један првенствено црквени догађај имао и велики политички значај. Области са различитим политичким традицијама, окупљене у једну државу, сада су повезане у јединствену духовну целину. Несумњиво је да је Свети Сава, тражећи аутокефалију, имао у виду и национални, државни интерес српског народа. Због тога је већ на повратку из Никеје у Србију уредио Законоправило (Номоканон), књигу која је уз црквено-канонска правила обухватала и грађанско-правне норме. Не треба, међутим, губити из вида чињеницу да је то чинио првенствено из духовних и пастирских мотива. Свети Сава је знао да у датим историјским околностима само административно самостална Црква може да омогући ваљану и трајну евангелизацију, духовни напредак и верско утемељење његовом народу и отачаству.

Посланица

При томе, за Светог Саву, као и за пуноћу Цркве Христове у свим временима, за разлику од државног суверенитета и устројства било какве људске организације и институције у овом свету, административна самосталност Цркве није значила њено издвајање, затварање и изолацију. Напротив! Она је увек подразумевала остајање у заједници, јединству и љубави са свим помесним Црквама Божјим у свету које исповедају праву, православну веру.

Суштински црквени садржај и канонски смисао аутокефалије састоји се у томе да епископски сабор одређене црквене области има право да самостално бира свог поглавара, своју главу, односно првојерарха или предстојатеља, а да он потом бива прихваћен и признат од свих других поглавара самосталних Цркава. Аутокефални статус значи да једна Црква не зависи од неког већег црквеног центра, односно да одлуке њене јерархије не подлежу одобрењу или потврди од стране другог, њој надређеног, црквеног центра.

Управо је то, давне 1219. године, Свети Сава за Српску Православну Цркву издејствовао од патријарха Манојла II Харитопулоса Сарантена и византијског цара Теодора I Ласкариса. Српска Црква је добила сопствени архијерејски сабор, а он сâм је признат за њеног предстојатеља. Дакле, за питања у јурисдикцији и надлежности помесне Српске Цркве ни Свети Сава ни његових осамдесет и један наследник на архипастирском трону нису тражили нити траже сагласност или пристанак Цариградске или било које друге Цркве. Зато је овај догађај вододелница која рачва српску историју на ону пре Светог Саве и на ону после њега.

Плодови тог великог догађаја су непобитни и далекосежни. Они обележавају сву нашу историју у свим областима живота, науке, културе, духовности и државности – једном речју, идентитета и самог историјског бића и опстанка нашег народа. Под окриљем аутокефалне Цркве, архиепископ Сава, са седиштем у манастиру Жичи, успева да покрене све стваралачке снаге народа, да одушеви, да понесе, да упали огањ вере и унесе Јеванђеље Христово у сваку душу, у све односе, у васцели народни живот. У томе је тајна духовног, материјалног и политичког успона Србије у средњем веку. У томе је тајна златних векова српске средњовековне државе. Тај успон је плод ангажовања свих најбољих, добро организованих и обједињених снага народа, покренутих јединством вере, мисли, речи, дела и циља.

Захваљујући опредељењу Светога Саве омогућено је и довршено идентитетско уобличавање и сазревање српског народа, а црквеном самосталношћу и потоњим духовним плодовима које је она дала пројављено је његово црквено, културно и национално пунолетство. То Савино опредељење формирало је посебан, нама Србима бескрајно драгоцен, Светосавски Завет, Христов Нови Завет остварен у историјском искуству српског народа, Завет безграничне жртвене љубави према свом народу, његовој Цркви и његовој држави, према истини, правди и слободи. Из тог Завета изникао је и потоњи Косовски, светолазаревски Завет, као и сва друга, у одсудним временима заветна опредељења и дела српског народа. Захваљујући томе, преживели смо и победили сијасет искушења и невоља које су пратиле, а, како видимо, и данас прате историјску судбину нашег народа: преживели смо вишевековно ропство под Османлијама, албанску Голготу и страховити покољ становништва у Првом светском рату, небивале злочине окупаторâ и њихових савезника у Другом светском рату... Сетимо се само најмонструознијег стратишта тог мрачног доба, логора Јасеновца, али и многих других, њему сличних стратишта, као и страшног грађанског рата који је паралелно текао током нацистичке окупације!

Верност Светосавском Завету омогућила нам је да преживимо, али и да не поклекнемо. Није довољно само преживети, поучава нас Завет: треба усправно стајати! Преживели смо и терор и егзекуције обезбожених Срба над сопственим народом, његово цепање на нове, тобожње нације, арнаутске побуне и злочине од давних турских

Посланица

до наших времена, као и различита искушења на крају другог и почетку трећег миленијума, све време остајући усправни.

У знаку Распећа и Васкрсења Христовог налази се сав живот и историјско трајање нашег народа и наше Цркве. Страдале су светиње и са њима културна и историјска добра. Но и поред тога светосавски дух чини да и даље, у истој мери, Црква ствара, преображава и спасава своју децу. Зато се у нади молимо да верност светосавском Путу који у живот води и Светосавском Завету оспособи српски народ да очува своју свету и заветну покрајину, Косово и Метохију, своју милу Боку и поносну Црну Гору, као и све оне друге крајеве и земље над којима су се надвиле руке силникâ овога света са циљем да их насилно и неправедно отму.

Од временâ у којима је Свети Сава стекао аутокефалију па до данас прошло је осам векова, а духовна снага наше Цркве чврсто и непромењиво усмерава све велике догађаје у историји српског народа. Штавише, без ње као носиоца и сведока вечних истина и непресушне духовне снаге, наша историја и наш опстанак на тлу увек немирног Балкана, раскрсници многих етничких кретања, духовних и културних утицаја и разних освајачких амбиција, не може се ни замислити. Наш народ у највећем периоду своје историје није био обједињен унутар истих државних граница, па ипак није изгубио свој идентитет, јер га је чврсто укотвио у Цркви. Тако и данас, тамо где је присутна у српском народу, Црква чини темељ његовог идентитета. Посебно у крајевима где је угрожен, народ у Цркви Светосавској налази снагу за даљи опстанак, налази тихо пристаниште и утеху за свакодневни живот. Зато рецимо јасно и гласно: без Светосавске Српске Православне Цркве, ми Срби, као народ, данас не бисмо ни постојали!

Али, ми овај велики јубилеј не славимо нити се Светога Саве и његовог великог дела сећамо зато да бисмо се подсетили на стару славу; да бисмо указивали поштовање предању, Савиним стопама, које су биле у темељима нашег националног идентитета. Напротив! Рецимо слободно да ми желимо и да хоћемо да ходимо Савиним траговима, да идемо путем који нам је он завештао. То све давно је пре наших времена сагледао и у најпознатију песму Светом Сави преточио богомудри црквени песник рекавши: „Пута који води у Живот наставник, и првопрестолник, и учитељ био јеси. Светитељу Саво, ти први дође и, отачаство твоје просветлив, Духом Светим га породи, те у мисленом Рају свеосвећена твоја чеда као маслинова дрвета ти засади.“

Управо зато данас, пројављујући своје присуство на свим континентима, организована у тридесет и девет епархија, у нераскидивом јединству са данашњом Охридском Архиепископијом и њеном благочестивом паством, наша Црква, Савин духовни виноград, непрекидно сведочи о непролазној вредности Христовог Јеванђеља и Васкрсења. Четрдесет и шест архијереја обједињују хиљаде свештенослужитеља, монаха и монахиња у хиљадама храмова расутих широм земљиног шара. Сви они данас једним устима и једним срцем прослављају Оца и Сина и Светога Духа, Тројицу једносушну и нераздељиву.

У четири високошколске богословске просветне установе и осам средњошколских завода школује се данас преко хиљаду младића и девојака који ће као свештенослужитељи и вероучитељи служити Цркви и српском роду, као и целокупном Православљу. Стотине вероучитеља светосавском веронауком поучава стотине хиљада ученика у основним и средњим школама двеју република, Србије и Српске, а усто мноштво наше деце при црквено-школским општинама у Европи, Америци и Аустралији уз верску наставу учи српски језик и ћирилично писмо. Тако широм света преноси светосавску духовност и српску културу.

За осам векова чувања православног идентитета српског народа, наша Црква се никада није затворила у уске националне оквире већ је, крећући се путевима апостола Павла и његовог богословља, отварала своја врата и пунила своје крстионице свима онима који су у Христу Богочовеку препознавали свога Спаситеља, без обзира на националну припадност, боју коже, језик којим говоре и простор на коме живе. Стога је она не само српска већ и васељенска, као што су то, уосталом, и све друге помесне Цркве. Плодови њене делатности су препознатљиви у календару, украшеном именима мноштва светитељâ из рода нашега: краљева и краљица, царева и царица, деспотâ и деспотицâ, просветитељâ и учитељâ, равноапостолних и преподобних, ктиторâ и бесребреникâ, исповедникâ, мученикâ и новомученикâ, христољубивих војвода и војника... Међу њима као први и најсјајнији блиста лик Анђела Српске Цркве, Светог Саве, свесрпског и свечовечанског.

Нека би његовим светим молитвама Господ благословио, укрепио, надахнуо, сачувао и спасао наш народ и нашу Отаџбину у свим временима и на свим просторима на којима се налази.

Ускликнимо с љубављу Светитељу Сави!

Срећна и благословена велика годишњица наше помесне Српске Православне Цркве!

Дано у Патријаршији српској у Београду, о осамстогодишњици аутокефалности Српске Православне Цркве, 2019. године.

Осми дан

ПРЕСВЕТА ДЈЕВА МАРИЈА – БОГОРОДИЦА

После живога и јединога Бога, Који нам се у Новом и коначном Завету с родом људским открио као сушта Јединица у Светој Тројици, тојест као Бог Отац, Бог Син и Бог Дух Свети, чије име хришћани најрадосније и најрадије призивају у својим молитвама, ванредна хвала се у Цркви Христовој указује Пресветој Дјеви Марији. Бог је од векова одабрао Пресвету Дјеву да као најчистија и најневинија Голубица, односно као најбогоугоднији принос свеколиког рода људскога од постања до свршетка света, своје пречисто тело учини стаништем Бога Логоса Који се имао родити када наступи *пуноћа временâ*, да би кроз Њега и у Њему, као Сину Божјем и Сину Човечјем – Богочовеку, милостиви Бог Отац, садејством Бога Духа Светога, искупио *оне који су под законом, да примимо усиновљење* (Гал. 4, 4 – 5). Због ове небоземне тајне и непорециве истине, хришћани се безрезервно препуштају молитвеном заступништву и посредништву Пресвете Дјеве Марије, молећи јој се дубокоумним речима: *Пресвета Богородице, спаси нас*! Спаси нас, али не снагом своје личне моћи и светости него својим неуморивим материнским заступништвом пред човекољубљем Твога Сина и Бога свију нас, Бога Који је једини кадар да нас искупи и спасе од сваког сагрешења, уколико скрушено и безрезервно приклањамо пред Њим колена, главу и срце своје, свеколико биће своје.

Дјева Марија је рођена у законитом браку од већ престарелих родитеља Јоакима и Ане, у галилејском граду Назарету (Лк. 1, 26 – 27), као јединствени плод њиховог супружанства. Она је јединствени плод њиховог супружанства због тога што су је њени родитељи измолили, односно испросили од Бога неуморним молитвама и сузним очима, обећавајући да ће дете које им се подари посветити Богу. Пошто је Бог услишио њихове молитвене вапаје и подарио им Ћерку какву никоме до тада у роду људском није подарио, они су, испуњавајући своје обећање Богу, своју трогодишњу девојчицу довели у храм и предали је свештенослужитељима – посветили су је Богу. Од тога времена храм Божји постаје њен дом, њен васпитач и чувар њене чедности и девства, а дете Марија је све своје мисли и сав свој живот препустила вољи и милости Божјој, чувајући се од личних грехова и сваког другог искушења. Дух Свети је све време невидљиво бдио над њом припремајући је и душом и телом за оно што се по вољи Божјој требало десити – за Рођење Бога Логоса у телу. Живећи у храму и чувана небивалим Божјим промишљањем у Светињи над светињама, она је не само тело своје него и душу, и мисли, и целокупно биће своје очувала чистим и девственим. Чувајући је и предочишћавајући је у храму од свега богопротивнога, Господ Бог нам открива две тајанствене истине о њој: да је она *Дјева* и *Приснодјева*, тојест *Свагдадјева*, и да је *Богородица!*

Новозаветна благовест изричито сведочи да је Дјева Марија родила Сина свога и Спаситеља нашега Господа Исуса Христа без учешћа мужевљевог, процесом материнства и непорочног зачећа од Духа Светога. Њено невино питање од Бога изасланом архангелу Гаврилу: *Како ће ми то бити кад ја не знам за мужа?* (Лк. 1, 34), речитије је од свих наших умовања. А када њеном питању придодамо речи одговора небеског Благовесника: *Дух Свети доћи ће на тебе, и сила Свевишњега осениће те; зато и оно што ће се родити биће свето, и назваће се Син Божји* (Лк. 1, 35), тада ниједан здравомислећи ум не може, а да не приклони ум, мисли и срце пред овом небивалом небоземном тајном. *Велика је тајна побожности: Бог се јави у телу*, богонадахнуто кличе апостол Павле (1. Тим. 3, 16). Да би ова тајна у свему била очувана за сва времена, Дјева Марија, када је наступило време да изиђе из храма у четрнаестој години живота, Божјим промишљањем добија свог заштитника пред људима и законима тадашњега

Осми дан

света у личности честитог заручника Јосифа. И управо због тих зарука, које су у свему биле по закону овога света и онога времена, њен син Исус је пред људима сматран за сина Јосифа и Марије (в. Лк. 3, 23; Јн. 6, 42); свеједно што је Јосиф имао само законско, али не и физичко очинство над Њим (в. Мт. 1, 20 – 25). Другим речима, праведни Јосиф је на себе преузео ону улогу коју је храм Божји имао док је Дјева Марија боравила у њему, поставши чувар њеног девства и богоизабрани саслужитељ у оваплоћењу Сина Божјега. А са друге стране, небоземна тајна јављања Бога Логоса у телу, као Искупитеља и Спаситеља човека и света од грехова њихових, на богоприкладан начин је сакривена од вечитог кушача и обмањивача рода људскога, сатане, јер све што се дешавало после изласка Пресвете Дјеве из храма Божјега и доласка у кућу заручника Јосифа било је по Закону, тојест ничијим није на себе скретало нарочиту пажњу и подозрење ни људи ни отпадника од Бога, сатане.

Када је Несторије, у потоњим временима Цркве Христове на земљи, сходно свом јеретичком уму и изопаченој вери, почео да нарушава чистоту Православља учењем да је Дјева Марија родила обичног човека, а не Богочовека, богомудри Оци Цркве, сабравши се 431. године на Сабору у Ефесу, познатом под именом Трећи васељенски сабор, изобличише и осудише Несторијево јеретичко умовање и, утемељујући православно учење о сједињењу двеју природа у Исусу Христу, божанске и човечанске, уобличише и црквени догмат о личности Пресвете Дјеве Марије. С једне стране, у Богу Сину се на стваран, непроменљив и неизменљив начин за свагда сједињише пуна божанска и пуна човечанска природа, због чега се од Дјеве Марије рођени Син и назива Богочовек, а не само Бог или само човек. На нама непојмљив и надразуман, али истинит и стваран начин, у Њему је сједињена природа истинитога Бога и природа истинитога човека. Са друге пак стране, због те истине се и Дјева Марија с пуним правом назива Богородица јер је уистину родила Бога у телу. Родила Га је не тако да је постала мајка Његовог Божанства, које је вечно и ванвремено него тако што је родила Сина који уистину јесте Бог по вечној и ванвременој природи Својој. Она је безгрешно родила Сина Божјега, који је од ње примио савршену људску природу. Утемељујући догмат о Пресветој Дјеви Марији као Богородици, Трећи васељенски сабор је једновремено у свему очувао достојанство њенога девства и исповедио њено богоматеринство. Ово на Сабору изнедрено православно учење о Пресветој Дјеви Марији – Богородици најбоље се очитује у богоприкладним именима којима је Црква овенчала ову богоизабрану Невесту. Речима, *радуј се, благодатна!* (Лк. 1, 28) поздравља архангел Гаврило Дјеву Маријe и по Промислу Божјем озакоњује и свако друго именовање њено! А њена рођака Јелисавета, надахнута Духом Светим, приликом њиховога сусрета *повика узвишеним гласом и рече: Благословена си ти међу женама и благословен је плод утробе твоје* (Лк. 1, 42). „Радуј се, Невесто неневесна“, неуњутно поје Црква у акатисту Пресветој Богородици, поучена примерима Светог Писма! На свакодневном јутарњем богослужењу, у свим храмовима широм Православља, радосно се ори свечана химна у част Пресвете Богородице: „Часнију од херувимâ и неупоредиво славнију од серафимâ, Тебе што Бога

Осми дан

Логоса непорочно роди, ваистину Богородицу, ми Те величамо!“ Величамо је јер Она заиста јесте и онај Свећњак који неугасиво пламти пред Престолом Свевишњега, и онај миомирисни Кâд који се шири наднебеским пространствима и благоухано умилостивљује Бога, и она Врата живота кроз која стичемо живот вечни, али је Она у исто време и непроходна Врата кроз која је једино Свевишњи прошао и који је Својим проласком сачувао њено девство, односно учинио је да та врата и надаље остану запечаћена. Све су то синоними који се односе на Богородицу и којима наша слабашна уста покушавају да узнесу достојну хвалу овој богоизабраној Невести, а које у изобиљу проналазимо у богослужбеним химнама наше Цркве. Можда ће нека простодушна или маловерна душа после свега реченога упитати: „Како је тако шта могуће?“ Без упуштања у дубље расветљавање свега реченог, сваког сумњичавца ћемо подсетити на речи Архангела, који је на упућено му слично питање Дјеве Марије одговорио кратко и јасно: *Јер је у Бога све могуће што рече* (Лк. 1, 37). Поучен тим речима, свети Јован Дамаскин у свечаној химни посвећеној Богородици овако пође: „Јер где хоће

Бог, побеђује се природни ред!“ (догматик седмога гласа). Да неко не би помислио како Црква Христова на овај начин уздиже Пресвету Дјеву Марију на степен Божанства, стварајући од ње својеврсну богињу на подобије богињама у паганским веровањима, у Цркви Христовој се, напоредо са празновањем њеног овоземаљског рођења од Јоакима и Ане, молитвено и богослужбено прославља и њено блажено успење. Тиме се на знање ставља свакој верној – али и неверној – души да је Дјева Марија рођена на редован и људским законима рађања природан начин, али је и њен одлазак са овога света у свему истоветан начину на који свака рођена душа одлази с њега. А све то заједно још више иде у прилог малопре поменутој констатацији да милостиви Бог по Својој свемоћи, уколико је то у складу са Домостројем спасења рода људскога, не само да мења него и одржава природни ред.

Закључујући ово муцање о Пресветој Дјеви Марији Богородици, не можемо, а да не поменемо речи дивнога мужа Божјега, светог аве Јустина Ћелијског, који по својственој му и од Бога добијеној мудрости каже да је судба целога света везана за понашање и одлуке двеју жена – прамајке Еве и Дјеве Марије. Прва је, својом лакомисленом гордошћу коју је у њој подстакла змија саблажњивим речима: *Па ћете постати као богови* (Пост. 3, 5), преступила Божју заповест и „пронашла“, тојест увела грех у свет, а друга је, својом смиреношћу и трезвеним сагласјем: *Нека ми буде по речи твојој!* (Лк. 1, 38) искупила прародитељску непромишљеност и поново је „пронашла“, тојест увела Бога у свет, ђавољубље заменивши богољубљем (Јустин Поповић, *Догматика III*, Београд 1978, стр. 650). И, сасвим на крају, треба нагласити следеће. Обично код жена̂ сва њихова лепота и слава долази споља, а то је муж њихов. Међутим, код ове Најчасније међу женама слава долази изнутра, а то је – Плод утробе њене, односно од ње рођени Син, Искупитељ и Спаситељ света и човека, Господ наш Исус Христос. Управо нам то казује Псалмопесник, који је у своје време написао: *Сва је украшена кћи царева изнутра* (Пс. 45, 13), јер је Спаситеља родила душама нашим! Стога и ми, присвајајући речи светог Јована Дамаскина као своје речи, благодарно јој вапијемо: „Овај наш благодарни принос је нешто најбоље што смо могли одабрати од наших речи и плод је нашег скудог ума подстакнутог љубављу према теби. Погледај на нас, мила Госпођо и Владичице, Мајко милостивога Владике; води и усмеравај по вољи твојој дела наша, заустави насртаје срамотних страсти, прекрати њихову смутњу, уведи нас у тихо пристаниште божанствене воље и удостој нас будућег блаженства, будућег сладосног озарења од гледања Лица из тебе оваплоћеног Бога Логоса, са Којим нека је слава, част и хвала Оцу, са Најсветијим и Животворним Духом, сада и увек, и у векове векова. Амин“ (*Беседа на Успење Пресвете Богородице*, Нови Сад, 2014 стр. 167).

Протојерej-ставрофор Миливој Мијатов

Разговор

ПРОПАГАТОРИ АТЕИСТИЧКИХ УБЕЂЕЊА СУ ТВРДИЛИ ДА ЋЕ ВЕРА У НАРОДУ НЕСТАТИ САМА ОД СЕБЕ

Ове године, на празник Педесетнице, навршило се пуних четрдесет година како је Његово Преосвештенство господин Лукијан (мирско име Војислав) Пантелић, Епископ будимски и администратор Епархије темишварске, примио монашки постриг. Убрзо после тога узведен је и у највиши, епископски чин, и тиме постао први епископ наше Цркве који тек што је превалио тридесету годину живота. Пошто је Преосвештени господин Лукијан, на радост свих нас, благословом Епископа бачког г. Иринеја чест гост богоспасаване Епархије бачке, у којој је и сâм рођен, искористили смо богодану прилику да са епископом Лукијаном разговарамо о његовом четрдесетогодишњем јубилеју, али и о другим питањима из живота Цркве и верног народа српског у суседним државама.

1. Преосвештени и драги нам Владико! Дозволите ми да Вам се најпре захвалим на љубави и спремности да са читаоцима *Винограда Господњег*, часописа Епархије бачке, поделите своје архипастирско искуство у вези са животом нашег народа у Епархији темишварској и Епархији будимској, али и да Вам у име епархиотâ Епархије бачке и у своје лично име честитам јубилеј – четрдесет година од примања монашког пострига. Познато је да сте монашки постриг примили од свог духовног родитеља, блаженопочившег епископа шумадијског Саве, великог и знаменитог јерарха наше Цркве Православне. Дозволите ми да Вас начас вратим у то време, како бисте нам дочарали своја осећања приликом монашења. Шта је за Вас, тада још увек младог човека рођеног у атеистичком друштву, значило примање узвишеног чина, анђеоског образа?

Хвала ти, драги оче Прото, што си ме подсетио на годишњицу мога монашења и на искреној честитки. Такође захваљујем што ми је указана прилика и част да проговорим коју реч о мом скромном животу, животу монаха и епископа Цркве Христове.

Још у раној младости сам упознао многе монахе, а први међу њима је био монах из Кикинде – отац Кирило Јовановић, вероучитељ моје мајке. Никада нећу заборавити ни тамошње монахиње – Магдалину, Доротеју, Марту и Софију, њихову честитост и доброту. Често сам зимске и летње распусте проводио у њиховом манастиру у Кикинди, активно учествујући у светим богослужењима. Када сам дошао у Београд да студирам право, упознао сам оца Атанасија Јевтића, као и оца Амфилохија, који је пред крај мог школовања постао професор на Богословском факултету. Били су то млади и пуни ентузијазма монаси који су нам већ тада осветљавали монашки пут. Водили су нас у манастир Ћелије, Ави Јустину, великом исповеднику Православља у свом времену, где смо на истинском извору вере слушали богонадахнуте речи пауке. Пре него што сам се и сâм одлучио да примим монашки постриг, неколико пута сам боравио на Светој Гори. Са Светогорцима сам одржавао везу и по повратку у Београд, а у првом реду са старцем Никанором. Све те околности, као и лична опредељеност, учврстиле су ме у намери да и сâм постанем монах. Своју одлуку сам саопштио владици Сави, епископу шумадијском. Он је моју жељу разумео и подржао, али ме је очински посаветовао да најпре окончам основне богословске студије, што сам и учинио.

Пошто је Крагујевац са околином некада био део Епархије жичке, разумљиво је да су постојали добри односи између манастирâ ове две Епархије. Због тога су ме на монашење привели оци Доситеј и Герасим из манастира Жиче. Монашење је извршено у манастиру Дивостину, на Духове 1979. године, а на моје пријатно изненађење, иако ја о томе нисам говорио, на монашење су дошли студенти Богословског факултета предвођени оцем Амфилохијем. Владика Сава ми је предложио три имена, од којих сам ја одабрао име Лукијан, по светом Лукијану Антиохијском.

Што се тиче мог одрастања и живота у атеистичком друштву, треба рећи да смо се ми, студенти Богословског факултета, већ тада сусретали и са истомишљеницима и са неистомишљеницима. Сâм Београд је био поље духовне борбе неба и земље. Међу београдском омладином и студентима сам видео и препознао тај покрет који ће у своје време резултирати обновом духовног живота, не само на нашем Факултету него и на Универзитету уопште. Студенти су организовали многе трибине на којима су учествовали и професори нашег Факултета, што је био предзнак будућег духовног преображаја. Своје духовно здравље сам чувао и тиме што сам одлазио на богомољачке скупове и саборе, рецимо у Крњево, где је увек учествовало мноштво омладине, од којих су многи кренули монашким путем.

Преосвећени владика Сава је био далековид човек. Увек је мислио унапред. Бавио се историјом, али је био врсни литургичар – једини доктор литургике. Био је веома практичан човек и схватио је да су нашем друштву потребни млади и образовани људи, полиглоте. Због тога ме је 1979. године послао у Регенсбург, у Немачку, где сам сусрео студенте из других православних земаља – из Грчке и Бугарске, са Кипра, из Русије и Румуније, али и из Етиопије. Нарочито близак однос сам успоставио с Коптима и Јерменима, због сродне историје наших народа. Боравећи на Западу, имао сам прилику да се поклоним светињама и моштима светих угодника Божјих, канонизованих у периоду пре раскола. Такође сам имао част да слушам великог теолога, догматичара, али у првом реду великог човека, Јозефа Рацингера, надбискупа минхенског, потоњег папу Бенедикта XVI, који је држао веома занимљива предавања из догматике. Сећам се његовог предавања о Првом васељенском сабору. Говорећи о светом цару Константину, уважени професор је рекао: „Е, ту сте ви источни у праву јер га признајете за светога". Током боравка у Немачкој упознао сам проту Алексу Тодоровића и Ђоку Слијепчевића. Све нас је окупљао владика Лаврентије који нам је у туђини био и отац и мајка.

Из Немачке ме је владика Сава послао у Ексетер, у покрајину Девон на југу Енглеске, где сам усавршавао енглески језик, а потом и у Женеву, где сам учествовао у неколико симпосионâ. Ту сам упознао великог румунског теолога оца Димитрија Станилоае, али и садашњег румунског патријарха Данила. У Женеви сам, као јерођакон, служио код митрополита женевског Антонија, доброг пријатеља владике Саве.

Владика Сава ме је у чин јеромонаха рукоположио у јесен 1981. године, у манастиру свете Меланије у Зрењанину. Постављен сам на парохију дивостинску коју је до тада опслуживао чувени шумадијски духовник старац Николај, чија је цела породица отишла у манастир. Док сам био на парохији, видео сам колико је дубока вера у нашем народу. Атеизам, који је трајао четрдесетак година, и поред најусрднијег настојања комунистâ, није толико додирнуо душу српског сељака колико су они очекивали.

Благословом владике Саве, у нашем манастиру сам организовао часове веронауке. Чак и они који су били истакнути чланови комунистичке партије пуштали су децу на веронауку код нас у манастиру. Организовали смо чести и многа поклоничка путовања са полазницима веронауке и осталим парохијанима. Када сам се 1984. године враћао с поклоничког путовања у Острог, излазећи од светог Василија неспретно сам закачио камилавком кандило из којег се уље просуло и разлило по мени. Исту ноћ, по повратку у манастир Дивостин, на улазу ме је дочекала монахиња Марина речима: „Муштулук, оче Лукијане,

Разговор

изабрани сте за епископа. Данас је звао владика Сава и рекао да му се хитно јавите у Београд." Убрзо после тога, 1. јула 1984. године, била је и моја хиротонија. На наречењу служили су блажене успомене патријарх српски Герман и епископи браничевски Хризостом, рашко-призренски Павле, жички Стефан, шумадијски Сава, нишки Иринеј, зворничко-тузлански Василије и викарни епископ марчански Данило. На бденију су ми саслуживали тадашњи архимандрити Амфилохије (садашњи Митрополит црногорско-приморски), Јован, студенички игуман (садашњи Епископ шумадијски), Јован Радосављевић и мој пријатељ Грк – Авељ. На дан хиротоније свету архијерејску Литургију служили су патријарх српски Герман, епископ шумадијски Сава и епископ нишки Иринеј, садашњи Патријарх српски. Присутни су били и епископи Хризостом (Војиновић), Павле (Стојчевић) и Данило (Крстић).

2. У вези са управо казаним, можете ли нам рећи какво је, по Вашем мишљењу, данас стање у погледу духовног и верског живота, не само верног народа него и монахâ и монахињâ, с обзиром на чињеницу да је у нашим манастирима, како у отаџбини тако и у расејању, Богу хвала, све више младих и образованих људи који се одважују на монашки живот?

Руку на срце, мора се рећи истина да је вишедеценијски атеизам ипак оставио негативног трага у нашем народу. Руски свештеници су свештеници служебника, а наши свештеници требника – тако народ каже. Агитатори атеистичких уверења су говорили да ће вера у народу нестати сама од себе јер, када помру баке које сада иду у цркву, тада више неће имати ко да иде у цркву. Међутим, у нашем народу се догодио преображај. Вера је до тада била у пепелу запретана и то је требало као жеравицу разбуктати. У оно време су постојали само црквени лист *Православље* и *Православни Мисионар*, часопис наше Цркве, а данас имамо, Богу хвала, на десетине верских и теолошких часописа, као и издавачких установа, међу којима свакако предњачи новосадска *Беседа*. Поједини световни медији, поштеног опредељења, такође су уступили Цркви простор на страницама својих листова, тако да је данашња слика потпуно другачија. Некада је важило „ваља се" или „не ваља се", а данас се људи не задовољавају тиме. Многи од њих постављају комплексна и суштинска питања о смислу живота и о проблемима у савременом друштву на које Црква треба да им пружи задовољавајући одговор. За то су нам потребни образовани монаси, монахиње и свештеници, али и вероучитељи. Наше монаштво се некада бавило само пољопривредом као извором егзистенције, данас се и то променило. У многим манастирима заживело је бављење разним врстама уметности или науке, док у манастиру Света Петка Изворска монахиње брину о хендикепираној деци.

У Епархији бачкој постоји плодоносни расадник монаштва, посејан руком Богом даног архијереја Иринеја, Епископа бачког, који, као некада владика Сава, мудро и далековидо увиђа потребе наше свете Цркве. Његовом заслугом и архипастирским залагањем манастир Ковиљ је изнедрио врсне монахе и теологе, али пре свега добре људе и ревносне монахе који данас својој Цркви служе у најузвишенијем чину, а то је епископски.

3. Поменусмо у почетку разговора да сте монашки постриг примили чинодејством великог јерарха наше помесне Цркве, владике Саве (Вуковића). Међутим, у Вашем архипастирском служењу Ви сте, после службовања у Епархији славонској, узведени на епископски трон негдашњих епископа темишварских, а потом и будимских, на којем је пре Вас столовао такође велики и знаменити епископ, блаженопочивши епископ будимски Данило (Крстић), велики и умом силни богослов. Молио бих Вас да нам опишете какав је осећај када се духовно стасава уз скуте црквеног горостаса какав беше владика Сава, односно када на епископској катедри треба наследити умног богослова какав беше владика Данило?

После епископске хиротоније, једно време сам вршио дужност викарног епископа патријарха српског Германа. Целу једну годину провео сам посећујући београдске парохије, вршећи ревизије и контроле са старим и искусним намесницима, што ми је веома помогло у будућој служби епархијског архије-

реја. На мајском заседању Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве 1985. године изабран сам и устоличен за Епископа славонског, са седиштем у Пакрацу. Устоличење је било веома свечано, по старом и веома важном обичају. Ја сам началствовао светом Литургијом, уз молитвено учешће браће архијереја, а затим ме је блаженопочивши митрополит загребачко-љубљански Јован, дотадашњи администратор Епархије славонске, у име патријарха Германа устоличио и увео у дужност. Сећам се да сам одмах после свечаног ручка одржао први састанак са архијерејским намесницима и свештенством Епархије славонске. Посла је било много тако да смо одмах кренули у велику обнову светиња пострадалих у Другом светском рату, а услед настале потребе рукоположио сам велики број свештеника. На катедри славонских епископа затекао ме је и несрећни рат 1991. године. Никада заборављену Славонију напустио сам међу последњима у време злочиначке акције хрватских снага „Бљесак“, маја месеца 1995. године. Сведок сам многих и страшних злочина над нашим српским народом у Славонији.

После прогонства из Славоније, благословом Светог Архијерејског Синода, отишао сам у Америку, где сам провео годину дана као помоћни епископ блаженопочившем митрополиту Иринеју (Ковачевићу). Једну академску годину сам предавао на Богословском факултету у Либертивилу и активно учествовао у животу наше Цркве на тлу Америке и у раду Епископског савета. Године 1996. вољом Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве изабран сам за Епископа администратора темишварског, коју дужност вршим и данас. У Румунији ме је затекло потпуно другачије стање у односу на претходно искуство, јер је у питању била стара паства, баш као и у Епархији будимској.

Српски народ у Румунији је настањен углавном у зони румунског дела Баната. Верски живот српске заједнице у Румунији је био непознаница. Он је то за многе и данас. Тога ради ћу нагласити да у Румунији наша Црква има педесет и пет парохија и пет манастира и све су оне у саставу Епархије темишварске.

Када је уснуо у Господу велики отац Цркве Христове, др Данило Крстић, епископ будимски, вољом Светог Архијерејског Сабора, 2002. године сам изабран за Епископа будимског. Није било нимало лако наследити великог Данила Крстића, са којим сам 1984. године проводио дане епископског служења. Тада смо обојица били викарни епископи у Београду. Он је био заиста Божји човек, искрени и прави богослов, човек невероватног енциклопедијског знања. Био је прави благослов имати га за пријатеља. Међутим, и у Мађарској, тојест у Епархији будимској, чекало ме је много посла: најпре сабирање нашег народа око Цркве, борба за реституцију а потом и за обнову црквене имовине, стални напори код државних власти да се обезбеде услови за живот и Српске Цркве и српске заједнице. Када се присетим догађаја о којима сам до сада говорио, чини ми се као да је све то јуче било, а заправо је прошло тридесет и пет година од мог ступања у епископски чин. Искуство које сам стекао у Епархији шумадијској, као духовно чадо владике Саве, испоставило се да је за мене од непроцењивог значаја. Стасавајући уз врсног епископа, одлучног архијереја који је вршио многе функције у нашој Цркви, стекао сам одређена знања која ми свакако и данас помажу у вршењу епископске службе. Многе

Разговор

ствари које сам до сада радио, а показале су се као добре, радио сам по узору на устројство и поредак који су важили код владике Саве.

4. Велика радост и благослов Божји озарио је све нас у отаџбини током посете Његове Светости Господина Иринеја, Патријарха српског, Епархији будимској, поводом отварања *Музеја Српске Православне Цркве* у Сент-Андреји. Молим Вас да нам поближе објасните у чему се огледа значај *Музеја* за културни и верски живот наше Цркве Српске и нашег народа српског у Мађарској.

Српски патријарси су, нажалост, веома ретко долазили у Епархију будимску, али у овој јубиларној години, у мају месецу, наш Првојерарх, Патријарх српски г. Иринеј, учинио је посету Епархији будимској и држави Мађарској. У пратњи Свјатјејшег Патријарха били су

Епископ бачки др Иринеј и епископ мохачки г. Исихије. Повод за ову посету био је отварање новог *Музеја Епархије будимске* у који је Влада Републике Мађарске уложила велика новчана средства и у сваком другом погледу помогла завршавање тог великог пројекта. Влада Републике Србије је такође учествовала у завршетку радова. Захваљујући нашим напорима, али и добросуседским односима двеју држава, Србије и Мађарске, то је био повод да се у Сент-Андреји окупе министри двеју Влада, као и поглавари свих верских заједница из Мађарске. Значај овог *Музеја* не огледа се само на микроплану, то јест на подручју Епархије будимске. Он је лична карта свеукупне српске културе и српског идентитета у Европи и доступан је европској културној и научној јавности, али и туристима, поклоницима и љубитељима црквене уметности. За наш народ у Мађарској, овај нови и савремени *Музеј* је заиста понос, јер свету представља оно шта су наши преци на овим просторима током многих година стварали и стицали у славу Божју. Морам напоменути да смо и раније, док се *Музеј* налазио у старој згради, уз подршку Владе Републике Мађарске организовали многе изложбе како у земљи тако и у иностранству. Најзначајније су оне у Ватикану, у Москви (*Галерија Андреј Рубљов*) и у Брисселу, културном центру Европске уније. Због пројеката које планирамо да реализујемо у ближој будућности, од изузетног значаја је да радимо у новој згради и у новом *Музеју* као једна у свему озбиљна музејска институција. Такву репутацију нам и други признају.

5. И на крају, с обзиром на чињеницу да већ дуго година службујете ван наших тадашњих граница, молим Вас да нам опишете своје виђење стања наше Српске Православне Цркве и верног народа у Мађарској и у Румунији. На основу реченога у Сент-Андреји током званичних говора, стиче се утисак да је однос званичникâ Републике Мађарске према Српској Православној Цркви и српском народу више него добар. Да ли је такво стање и у Републици Румунији и коју бисте паралелу повукли кад је реч о односу државних власти у овим двема земљама према нашој Цркви и верном народу српском?

Већ сам рекао да у Мађарској и Румунији вековима живи, уз већинске народе, и наш народ, што значи да у црквеном поимању епархије будимска и темишварска заправо не представљају дијаспору него се сматрају канонском територијом Српске Православне Цркве. Верски живот се и те како разликује у овим двема државама. Док у Румунији имамо много активних парохија, у Мађарској је стање унеколико другачије због мањег броја српског становништва. Такође, у Мађарској је комунизам оставио више трага на црквени живот нашег народа неголи у Румунији. Међутим, оно што охрабрује јесте чињеница да је наш народ сабран искључиво око наше Цркве и у њој види свој опстанак. Сви наши напори су усмерени ка томе да сачувамо српски језик, српску културу и обичаје, али и да Србима који су национална мањина у овим државама вратимо историјско достојанство.

У Мађарској негујемо изузетно добре односе са Владом, пре свега са премијером г. Орбаном, али и министрима и високим државним званичницима са којима смо у сталним контактима због многих заједничких пројеката. Са представницима других Цркава, пре свега са католицима, такође одржавамо односе достојне сваке похвале. О томе сведочи и чињеница да је мађарски кардинал др Ердо Петер предложио нашем Синоду да се успоставе службени и званични односи између Српске Православне Цркве и Католичке Цркве у Мађарској.

У Румунији такође негујемо добре односе са републичким властима, а добар плод те сарадње је и тај што је румунски парламент недавно усвојио предлог по којем ће празник Светога Саве бити званични државни празник у Румунији за припаднике српске националне мањине. Односи Епархије темишварске и сестринске Румунске Православне Цркве су такође добри.

6. Најискреније захваљујем Вашем Преосвештенству на љубави и срдачном разговору и, просећи благослов, узносим своје молитве Господу Богу да укрепи, оснажи и утврди Ваше Преосвештенство у животу и у архипастирском службовању. Долгоденствуј нам, свети Владико!

Са своје стране, срдачно се захваљујем Епископу бачком г. Иринеју на љубави у Христу Господу и благослову, уредништву часописа *Виноград Господњи* и теби, оче Прото, на прилици да проговорим коју реч о свом епископском служењу и да се дотакнем појединих тема из свог скромног живота. Лично, то ми много значи и хвала вам због тога. Поздрављам све читаоце овог племенитог и душекорисног часописа и нека благослов Божји, и благослов моје смерности, свагда буде са свима вама.

Разговарао:
Протојерej-ставрофор Миливој Мијатов

Библијски појмовник

СТАРОЗАВЕТНИ ПАТРИЈАРХ НОЈЕ И ПОТОП

Ноје, чије име значи покој, девети потомак Адама и Еве, био је унук Метусалема и син Ламеха, а отац Сима, Хама и Јафета, од којих воде порекло сви људи на земљи. Према библијском предању, Нојев син Сим је прародитељ свих семитских народа, чија је постојбина Азија. Други Нојев син Хам је прародитељ свих народа на Афричком континенту, а Јафет је родоначалник свих народа на Европском континенту.

После пада прародитељâ људска природа је страдала у огреховљеном свету, јер су грех и страдање узајамно повезани. Када је Господ видео *да је неваљалство људско велико на земљи, и да су све мисли срца њихова свагда само зле [...] рече Господ: Хоћу да истребим са земље људе које сам створио, од човека до стоке и до ситне животиње и до птица небеских* (Пост. 6, 5, 7).

Ноје је, међутим, био праведан човек и Бог је одлучио да њега и његову породицу сачува од потопа како би сачувао људски род и, уопште, живот на земљи. Бог је заповедио Ноју да начини брод, дајући му прецизна упутства о димензијама; и да у њега стави по један пар (мушко и женско) од свих животиња. Тако су Ноје и његова породица једини преживели очевици и сведоци потопа, јер су они били од Господа изабрани да преживе потоп и да продуже људски род на земљи. Када су се, по допуштењу Божјем, отворили уставе небеске, Нојева лађа се после десет месеци зауставила на планини Арарат у Јерменији.

Када су престале кише и када се вода повукла, Ноје је са сапутницима изашао на копно и принео Богу жртву. Прво, дакле, шта је учинио Ноје после избављења од потопа јесте подизање жртвеника – олтара Богу, и приношење благодарне жртве. Господ је примио жртву Нојеву и дао обећање њему и свему потомству његовом: *Нећу више клети земље с људи, што је мисао срца човечјега зла од малена; нити ћу више убијати свега што живи, као што учиних. Отселе докле буде земље, неће нестајати сетве ни жетве, студени ни врућине, лета ни зиме, дана ни ноћи* (Пост. 8, 21 – 22). Овим завештањем Бог је успоставио савез између Себе и човека: *И рече Бог Ноју и синовима његовијем с њим, говорећи: А ја, ево, постављам завет свој с вама и с вашим семеном након вас, и са свијем животињама што су с вама од птица, од стоке и од свега звијерја земаљскога што је с вама* (Пост. 9, 8 – 10). А као видљиви знак тога Завета Господ је метнуо дугу своју у облаке (Пост. 9, 13).

Говорећи о Страшноме суду и другом доласку Свом, Спаситељ наш, Господ Исус Христос, каже: *Јер како је било у дане Ноја, тако ће бити и долазак Сина Човечјега. Јер као што у дане пред потопом јеђаху и пијаху, жењаху се и удаваху до онога дана кад Ноје уђе у ковчег, и не схватише док не дође потоп и однесе све; тако ће бити и долазак Сина Човечјега* (Мат. 24, 37 – 39).

Приповедања о потопу налазимо и код многих древних народа Истока. Историјска и археолошка истраживања указују на то да се на том простору у старини заиста десила катаклизма, односно потоп. Ноје и потоп, такође, послужили су као мотиви за многа ликовна и уметничка дела. Микеланђело је у куполи Сикстинске капеле у Ватикану величанствено и реалистички осликао катаклизму потопа, док су на поду у порти манастира Ормилија на Халкидикију смонахиње ту сцену представиле прелепом композицијом у мозаику.

Протојерej Милован Миодраговић

КРСТ СВОЈ И КРСТ ХРИСТОВ

Господ је рекао Својим ученицима: *Ако хоће ко за мном ићи, нека се одрекне себе, и узме крст свој и за мном иде* (Мт. 16, 24). Шта значи крст свој? Зашто се тај крст свој, тојест засебни крст сваког човека, уједно назива и Крстом Христовим? Крст свој: то су невоље и страдања земаљског живота. Крст свој: то су пост, бдење и други благочестиви подвизи којима се тело смирује и покорава духу. Ти подвизи морају бити саобразни снагама сваког човека, и код свакога они су своји. Крст свој: то су грешне слабости, или страсти, код сваког човека своје! Са једнима се рађамо, другима се заразимо на путу земаљског живота.

Крст Христов је учење Христово (Пс. 118, 38, 120).

Сујетан је и бесплодан крст свој, колико год он био тежак, ако се кроз угледање на Христа не преобрази у Крст Христов. Крст свој постаје за Христовог ученика Крст Христов зато што је Христов ученик чврсто убеђен да над њим будно бди Христос, да Христос допушта на њега невоље, те неопходне и неминовне услове хришћанства, да се никаква невоља не би приближила њему да је Христос није допустио, те да кроз невоље хришћанин усваја Христа, постаје причасник Његове судбине на земљи, а стога и на небу.

Крст свој постаје за Христовог ученика Крст Христов зато што Христов истински ученик сматра испуњавање Христових заповести јединим циљем свог живота. Те свесвете заповести постају за њега крст на коме он стално распиње свог старог човека, са његовим страстима и жељама (Гал. 5, 24).

Из овога је јасно зашто је за примање крста претходно потребно одрећи се себе чак до уништења своје душе. Грех је постао тако снажно и обилно својствен нашој палој природи да реч Божја не престаје да га назива душом палог човека. Да бисмо узели крст на рамена, морамо се пре тога одрећи тела и његових хировитих жеља тако што ћемо му дати само оно неопходно за постојање; морамо сматрати своју истину најокрутнијом неистином пред Богом, свој разум потпуним неразумом, морамо се после свега тога са свом силом вере предати Богу, затим непрестаном изучавању Јеванђеља, и тако се одрећи своје воље. Ко се тако одрекне себе, тај је способан да прими свој крст. Покоран пред Богом, призивајући Божју помоћ ради укрепљења своје немоћи, он гледа без бојазни и збуњености на невољу која долази, припрема се да је великодушно и храбро поднесе, нада се да ће посредством ње постати причасник Христових страдања, да ће достићи тајанствено исповедање Христа не само умом и срцем него и самим делом, самим животом.

Крст је тежак дотле док остаје крст свој. Када се он преобрази у Крст Христов, тада добија необичну лакоћу: *Јарам је мој благ, и бреме је моје лако, рекао је Господ* (Мт. 11, 30). Христов ученик ставља крст на рамена онда када увиди да је достојан невољâ које му је послао Божји Промисао. Христов ученик правилно носи крст свој онда када увиди да су управо ове, а не друге њему послане невоље неопходне ради његовог просвећења у Христу и спасења. Стрпљиво ношење крста

Из светоотачке ризнице

свог је истинско гледање и сазнање свога греха. У том сазнању нема никакве самообмане. Човек који не увиђа да је грешник, и уједно ропће и виче са свог крста, доказује тиме да површним сазнањем греха само лаже себе, обмањује себе. Стрпљиво ношење крста свог је истинско покајање.

Распети на крсту, исповедај се Господу у праведности Његових судова. Окривљивањем себе оправдај суд Божји, и добићеш отпуштење својих грехова. Распети на крсту! Познај Христа: и отвориће ти се врата раја. Са крста свог славослови Господа и одбацуј од себе сваку помисао јадања и роптања, одбацуј је као злочин и хулу на Бога. Са крста свог благодари Господу за бесцени дар, за крст свој – за драгоцену судбину, за судбину да својим страдањима подражаваш Христа. Са крста благослови зато што је крст истинска и једина школа, ризница и престо истинског богословља. Изван крста нема живог познања Христа. Не тражи хришћанско савршенство у људским врлинама. Тамо њега нема: сакривено је у крсту Христовом (Преподобни Марко Подвижник, *Слово о духовном закону*, глава 31).

Крст свој мења се у Крст Христов када га Христов ученик носи са делотворном свешћу о својој грешности којој је потребна казна – када га носи и притом благодари Христу, и славослови Христа. Од славословљења и благодарења појављује се у страдалнику духовна утеха; благодарење и славословљење постају најизобилнији извори несазнајне, непропадљиве радости која благодатно ври у срцу, излива се на душу, излива се на сâмо тело.

Крст Христов је само по својој спољашњости сурово поприште за телесне очи. За Христовог ученика и следбеника он је поприште највишег духовног наслађивања. То наслађивање је тако велико да управо оно потпуно заглушује невољу, па Христов следбеник и у најжешћим мукама осећа једино насладу.

Млада Мавра је говорила свом младом супругу Тимотеју, који је трпео страшне муке и позивао је да учествује у мучеништву: „Бојим се, брате мој, да ћу се, због моје младости, уплашити када видим страшне муке и гневног намесника, да ћу клонути у трпљењу". Мученик јој је одговарао: „Уздај се у Господа нашег Исуса Христа, и муке ће за тебе бити јелеј који Он излива на твоје тело и дух росе у твојим костима који олакшава све твоје болести" (Чети-минеј, 3. мај).

Крст је одувек сила и слава свих светитеља. Крст је исцелитељ страсти, погубитељ демонâ. Смртоносан је крст за оне који крст свој нису претворили у Крст Христов, који са крста свог ропћу на Божји Промисао, хуле на Њега, препуштају се безнађу и очају. Грешници који не сазнају свој грех и не кају се на крсту свом умиру вечном смрћу: нетрпљење их лишава истинског живота, живота у Богу. Њих скидају са крста њиховог само зато да њихове душе сиђу у вечни гроб, у тамнице пакла. Крст Христов узноси од земље Христовог ученика распетог на њему. Христов ученик, распет на крсту свом, мисли о небеском, умом и срцем живи на небу и созерцава тајне Духа у Христу Исусу, Господу нашем.

Ако хоће ко за мном ићи – говори Господ – *нека се одрекне себе, и узме крст свој и за мном иде*. Амин.

Свети Игнатије Брјанчанинов
Аскетски огледи, други део,
Београд, 2007, стр. 63 – 66.

ПОДВИЖНИЧКЕ ПОУКЕ ПРЕПОДОБНОГ ЈЕФРЕМА СИРИНА

Подстицај на покајање и грађење спасења

1. Прођите, вољени, латимо се трговине док још траје дан за трговину. Прођите, стекнимо живот вечни и купимо спасење наших душа. Ухватимо се за прекрасну мисао и зажелимо Царство и Рај.

2. Подвизавајте се у овај *једанаести час*. Журите да не бисте остали иза затворених врата. Вече је близу и Наградодавац иде са великом славом да свакоме дâ по делима његовим. Покајмо се, братијо, док још има времена.

3. Послушајте шта говори Господ: *Тако бива радост пред анђелима Божјим због једног грешника који се каје* (Лк. 15, 10). Због чега се, онда, предајеш нераду, грешниче? Зашто се предајеш очајању? Чега се плашиш кад на небу бива радост због твог покајања? Анђели се радују, а ти се предајеш немару? Арханђео објављује покајање, а ти се бојиш? Нераздељива Тројица Којој се клањамо те позива, а ти уздишеш!

4. Заплачимо мало овде да не бисмо плакали тамо, у вечним мукама. Други Христов долазак биће изненадан, као страшна муња. У онај час свако ће примити по својим делима: свако ће пожњети оно што је посејао. Сви ћемо откривени предстати Суду Христовом, и свако ће Судији дати одговор за самога себе. У тај час нико неће моћи да помогне. Свако ће са страхом и трепетом стајати у очекивању да чује Божју пресуду.

5. Због чега се немарно односимо према Светом Писму и Христовим речима? Чујте шта говори Господ: *Реч коју ја говорих, она ће му судити у последњи Дан* (Јн. 12, 48). Која је то реч? То је Његово Свето Јеванђеље и остале књиге Светог Писма, књиге Пророкâ и Апостолâ. Немојмо бити немарни према ономе што је у њима написано. *Небо и земља ће проћи, али речи Христове неће проћи* (Мат. 24, 35).

6. Прођите, љубљени, и бацимо се у море милосрђа Божјег док није наступио тај Страшни дан. Сâм Бог нас позива: *Ходите к мени сви [...] и ја ћу вас одморити* (Мат. 11, 28). Он позива све, будући да хоће да се сви спасу. Нека се нико не колеба. Јер, Он каже: *Онога који долази мени нећу истерати напоље* (Јн. 6, 37). А ко је тај који му долази? Онај ко слуша Његово Слово и испуњава Његове заповести. Послушајмо га и повинујмо Му се: *Јер, страшно је пасти у руке Бога живога* (Јев. 10, 31).

7. Покај се, грешниче, са смелошћу гледајући на безгранично човекољубље Христа Који је рекао: *Нисам дошао да зовем праведнике но грешнике на*

Старечник

покајање (Мат. 9, 13). Покај се, док још има времена да не би био постиђен на Страшном суду, где ће са страхом стајати хиљаде хиљада Анђелâ и Светих, где ће се отворити књиге делâ, и где ће тајно постати јавно. Судија је силан и суд неумољив, а дела и огњена река су пред очима. Размисли о свему томе и похитај да се спасеш.

8. Шта чекаш? О чему размишљаш? Зар ће неко други одговарати за тебе? Зар не знаш да ће свако сâм за себе дати одговор Богу, да ће свако пожњети оно што је посејао, и да ће свако понети своје сопствено бреме? Растури то бреме грехова, док још има времена.

9. Ти си се једном заувек одрекао сатане и свих дела његових, пред многим сведоцима давши завет Христу. Сећај се тога и не заборављај. Знај да су тога часа свети Анђели записали твоје речи, те да твоје завете и одрицање (од сатане) чувају на небесима до Страшног судњег дана. У дан Суда они ће изнети твоје завете и речи уста твојих пред страшно судиште. И тада ћеш чути: *По твојим ћу ти речима судити, зли слуго* (Лк. 19, 22). Буди милостив према себи и поштеди своју душу.

10. Погледај на друге и на њихов подвиг: они се старају о спасењу и труде се у сваком добром делу. Чувају се од свега рђавога, заволели су узак и тесан пут: посте, бдију, злопате се и плачу; њихова уста увек прослављају и славослове Женика, а њихове очи увек гледају лепоту Његову и њихове душе се радују.

11. Размисли и погледај: овај Женик се већ приближава. Он долази да овенча оне који се законито подвизавају и који су заволели узан и тесан пут; долази да помилује милостиве; долази да учини блаженима сиромашне (духом) и да обогати оне који су били гладни и жедни Њега ради; долази да осветли *што је сакривено у тами и да објави намере срца* (1 Кор. 4, 5), *и да свакоме дâ по делима његовим* (Рим. 2, 6).

12. Најзад ће се изненада разлећи вика: Ево *женик долази* (Мат. 25, 6). Ево очекиване радости, похвале праведних, Сунца правде! Ево Женика, *излазите му у сретање*!

13. Тада ће они чије светиљке светло горе и чија је одећа чиста поћи у сретање Господу са радошћу и смелошћу, радујући се и надајући се да се њихове светиљке неће угасити. А шта ће бити са тобом? Примећујући да се твоја светиљка гаси, са ужасом и тугом ћеш се обратити првима са молбом да ти дају мало уља. И чућеш: Иди *продавцима* и купи себи (Мат. 25, 9).

14. И поћи ћеш, али нећеш наћи где да га купиш. Јер, време животне трговине је већ завршено. Тада ћеш са великом смућеношћу, плачући и тугујући, рећи себи: „Поћи ћу, покуцаћу на врата милосрђа Христовог. Можда ће ми их милосрдни Господ и отворити". Поћи ћеш и куцаћеш. Међутим, Женик ће ти изнутра одговорити: *Заиста ти кажем, не познајем те* (Мат. 25, 12). Идите од мене сви који чините безакоње. Ти ниси био милостив, и због тога нећеш бити помилован. Ти си хранио своје тело и своју одећу упрљао нечистотама. Како онда хоћеш да уђеш и да оскрнавиш моје Царство? Ти си испуњавао вољу ђавола, а моју одбацио. Нема теби удела са мном. *Иди од мене [...] у огањ вечни* (Мат. 25, 41).

15. Слушајући ово, стајаћеш постиђен. У исто време до твојих ушију ће доћи глас радости и весеља. Препознаћеш глас твојих пријатеља, и горко ћеш уздахнути, говорећи: „Тешко мени, несрећноме! Какве славе сам се лишио, и од какве заједнице сам одлучен због злих и непристојних дела својих! Али, заиста је праведан Суд Божји, заиста праведно трпим такво лишавање. Они су живели у уздржању, а ја сам трчао за сваковрсним задовољствима; они су певали Псалме, а ја сам певао срамне песме; они су се молили, а ја сам безбрижно лежао, или шетао; они су плакали, а ја сам се смејао. Стога се они сада радују, а ја тугујем; они се веселе, а ја плачем; они ће царовати са Христом у векове векова, а ја ћу са антихристом бити бачен у огањ вечни. Тешко мени, несрећноме."

16. То и томе слично ћеш говорити тада мучећи се, премда без икакве користи. Јер, тамо нема користи од покајања. Прихватимо се, напокон, бриге о спасењу душе. *Јер, то је једно потребно* (Лк. 10, 42).

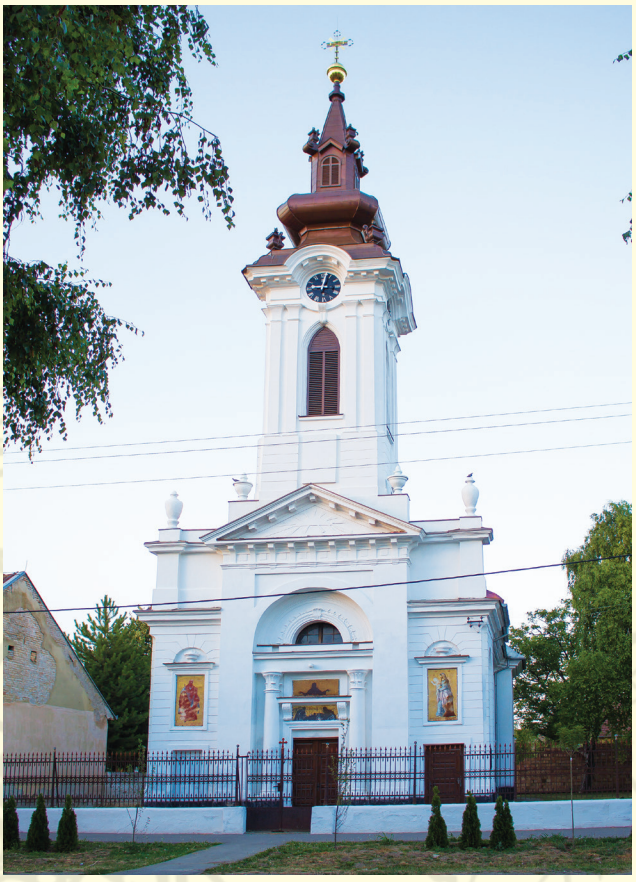
Добротољубље, други том
Манастир Хиландар, 2000, стр. 234 – 236.

ХРАМ РОЂЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ПАРАГАМА

Није нам позната тачна година изградње првог храма у Парагама, али знамо да је био сазидан од дрвета и блата, што је било уобичајено у овим крајевима у време Карловачког мира 1699. године.

Изградња данашњег храма у Парагама, посвећеног Рођењу Пресвете Богородице, почела је 1805. године и везује се за име пароха Мојсеја Прерадовића (1780 — 1810). Његов син Прокопије — који је наставио пастирску мисију свога оца — службовао је у Парагама од 1810. до 1833. године. Према сачуваним документима, познато је да је изградња храма завршена 1825. године, када је установљен редован богослужбени поредак. Храм је живописан током 1839. и 1840. године. Иконе на иконостасу дело су новосадског живописца Матије Петровића. Храмовни мобилијар израдио је Мартин Паролевски из Сомбора, док су сатови на звонику рад Петра Фазикаша из Сомбора. Светосавски дом (келија) сазидан је 1905. године у порти храма. Истовремено са обновом храма током 2018. године почела је изградња и новог Светосавског дома.

Јереј Томислав Живковић

Портрети говоре

ПРОТОПРЕЗВИТЕР НЕНАД БАРАЧКИ (1878 – 1939)

Поводом годишњице упокојења

Протопрезвитера Ненада Барачког, рођеног у Бачкој, у селу Бођанима, 25. новембра 1878. године, животни пут нимало није штедео. Водио га је врлетима и урвинама овога света, све до његовог издиханија 1939. године.

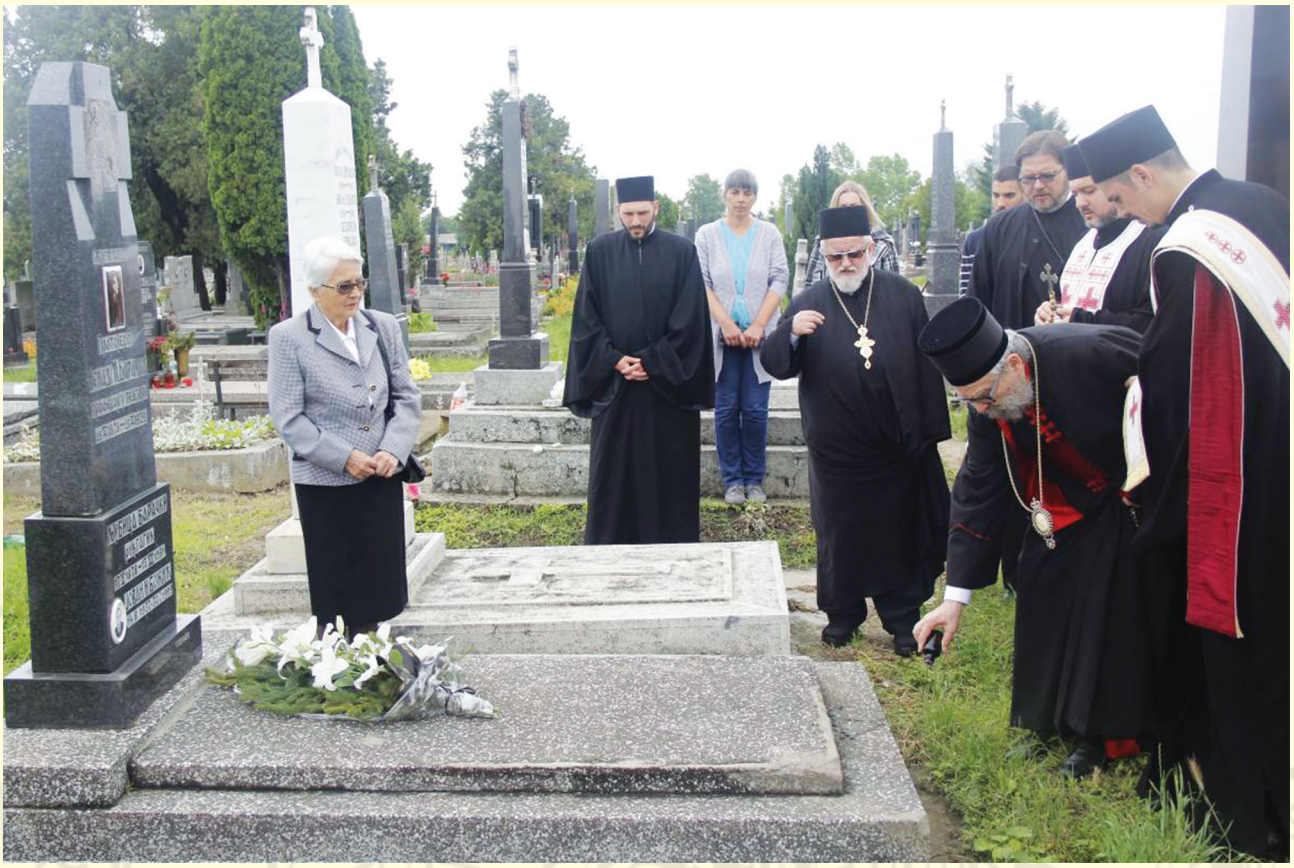
Основну школу почео је да похађа у свом родном селу, а завршио ју је у Сремским Карловцима, после чега је постао ђак у манастиру *Светих Архангела* у Ковиљу. У Гимназију се уписао у Сремским Карловцима и завршио прва четири разреда, а окончао ју је на Сушаку, где је положио и испит зрелости 1900. године. Похађајући гимназију на Сушаку, истовремено је био појац и хоровођа у цркви у Ријеци. Богословију је завршио у Карловцима 1904. године. Исте године у Новом Саду положио је и стечајни испит „за получење парохијског места". У чин презвитера рукоположен је у Темишвару 1/14. октобра 1904. године. Већ 1907. године постаје члан Матице српске, а од 1927. године члан је Друштва Светог Саве „Братство". У међувремену, 1921. године, положио је у Карловцима испит за оспособљавање вероучитеља средњих школа, док је 1922. године на Филозофском факултету у Београду апсолвирао.

Ненад Барачки је био ожењен, а у браку је имао четворо деце. Красило га је ванредно знање, како богословско и музичко, тако исто и из области филозофских наука. Поред српскога језика говорио је немачки, италијански и мађарски. Између 1904. и 1914. године, службовао је као парохијски свештеник у многим местима: Црној Бари, Иванђи, Бегеју-Светом Ђурђу и у Сиригу, у тадашњој епархији темишварској, у којој је од 1908. до 1913. године – све до укидања народно-црквене аутономије у Митрополији карловачкој – био члан Епархијског административног одбора у Темишвару.

Током Првог светског рата службује као војни свештеник, боравећи на разним бојиштима и у разним јединицама тадашње аустроугарске војске. После рата вратио се у своју парохију у Сириг, где је организовао Народно веће и дочекао ослободилачку српску војску. Епархија темишварска га је 1919. године изаслала на Конференцију мира у Паризу да заступа њене националне и територијалне интересе. После тога долази у Сомбор, где је од 1920. до 1929. године био наставник у Мушкој учитељској школи и беспрекорно руковао интернатом ове школе. Поред веронауке и појања, предаваје историјску педагогику, психологију с логиком, националну историју, немачки и српски језик, а једно време је предавао пољопривреду и хемију. Руководио је и мешовитим хором који од сто тридесет и седам чланова. Са положаја наставника пензионисан је указом од 5. децембра 1929. године.

Као пензионер сели се у Хоргош, где је вршио дужност духовника, неуморно радећи на националном и културно-просветном пољу. Његовим настојањем подигнута је нова црква у српско-византијском стилу, 1931 – 1933. године.

Протопрезвитер Ненад Барачки је био неуморни делатник у сваком погледу. Још као млад свештеник написао је и штампао монографију своје парохије у Бегеју-Светом Ђурђу, 1907. године. Своје белешке и запажања, као и књижевне прика-

зе, објављује у *Бранковом колу, Браник, Привреднику, Српском Сиону, Веснику Српске Цркве, Гласнику Српске Православне Цркве, Духовној стражи,* и тако даље. Написао је и објавио Историју Српске Цркве и Историју хришћанске Цркве.

Главно интелектуално поприште на којем је прота Ненад Барачки пружио свој максимум било је црквено појање, којим се, с много жара и воље, студиозно бавио. Марљиво бележи различите црквене напеве и добровољно учи црквене појце правилном црквеном појању. Најпознатије дело из те области је свакако његов *Нотни зборник црквеног појања по карловачком напеву*, који је објавио 1923. године. Годину дана касније, штампа *Литургију светог Јована Златоуста*, по руском напеву, за два дечја гласа. *Вечерње Великог Петка и повечерје с каноном на плач Матере Божје* компонује и штампа 1925. године, а 1926. године објављује нотни зборник празничног појања под називом – *Рождество Христово* или *Божић.* Поред нотног записа празничних стихира, прота Ненад је оплеменио овај зборник описом божићних обичаја. Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве даје Проти благослов да 1927. године штампа и јавно публикује *Службу светом Кирилу и Методију*. По угледу на нотни зборник у част празника Рождества Христова, Прота 1935. године објављује и нотни запис стихирâ Празника над празницима – *Васкрсење Христово* или *Ускрс*. Године 1933. спевао је и хармонизовао за четири мушка гласа химну Његовој Светости Патријарху српском Варнави, да би напослетку свога плодотворнога рада у области црквеног појања, 1937. године, објавио расправу о стихири Србима Светитељима, приложивши јој нотни запис, односно мелодију за ову стихиру.

Две године после тога, прота Ненад Барачки се упокојио у својој 61. години живота, а сахрањен је на Великом православном гробљу у Сомбору. Ове године се навршава осамдесет година од његовог упокојења и тим поводом је Црквена општина сомборска, са благословом Његовог Преосвештенства Епископа бачког господина др Иринеја, организовала запажену тродневну манифестацију под називом *Дани Ненада Барачког*!

Из овог сажетог приказа проте Ненада Барачког, можемо закључити да Српска Црква у целини дугује велику захвалност овом марљивом пастиру Цркве Христове.

Нека му је вечан спомен!

Протонамесник Саво Николић

Издавачка делатност

МИТРОПОЛИТ ВОЛОКОЛАМСКИ ИЛАРИОН АЛФЕЈЕВ ДУХОВНИ СВЕТ ПРЕПОДОБНОГ ИСАКА СИРИНА

Беседа, Нови Сад, 2017.

Животне околности једног од највећих и најдубљих аскетских писаца Православне Цркве, преподобног Исака Сирина, највећим делом су обавијене велом незнања и тајне, не само због дубоке старине (7. век) него и због наслага бурних историјских дешавања која су кроз векове потресала Цркву Христову. Кратке и штуре историјске чињенице из различитих извора сведоче да је припадао Цркви Истока, да је био родом из Катара и да је живео у 7. веку. Као прослављени подвижник, рукоположен је за епископа Ниневије између 660. и 680. године, а на катедри је провео свега пет месеци, када се удаљио на подвиг на планину Хузистан и у манастир Рабана Шабура, где се и упокојио.

Од преподобног Исака нам је остало изузетно сведочанство о ванредној личности, којој је, уз дубоко подвижничко опредељење, било својствено и проницљиво психолошко посматрање. Своја запажања и ставове преподобни Исак одену је у форму лепе, уметнички артикулисане књижевности, која својом пријемчивошћу плени, одушевљава и надахњује многе посвећенике подвижничког живота. Треба имати у виду да његова *Подвижничка слова* нису тематски конципирана као целовита књига, него, по мишљењу оца Георгија Флоровског и митрополита Калиста Вера, више представљају зборник одломака, напоменâ или забележака. Православно Предање прихватило је аскетска расуђивања и упутства преподобног Исака као образац подвижничке литературе. Прецизне антрополошке анализе — засноване на вери у откривеног и у Тројици јављеног Бога, на православни начин прослављаног — учиниле су да његово дело, уз *Лествицу* преподобног Јована Синаита, буде незаобилазно штиво хришћанâ. Имајући у виду јединствено назначење људске природе, али и јединствене препреке (грех, страст) које спречавају њено богоуподобљење и богоусиновљење, видимо да списи светог Исака Сирина могу послужити и као упутства хришћанима који живе у браку. О снази утицаја и уплива *Подвижничких слова* на православне хришћане, сведоче нам житија преподобног Серафима Саровског и Силуана Атонског. У новије време списи светог Исака изазивају пажњу великих духовника и теолога, од којих је довољно поменути старца Софронија Есекског и преподобног Јустина Ћелијског.

Подвижничка слова преподобног Исака Сирина, имамо у српском преводу као друго допуњено издање из 2006. године под називом *Свети Исак Сиријски – Подвижничка слова*, у издању Православне мисионарске школе при храму Светог Александра Невског у Београду. Изабрани делови поукâ преподобног Исака преведени су и у склопу другог тома *Добротољубља*, издатог у манастиру Хиландару 1998. године. Издавачка кућа *Беседа* објавила је 2017. године савремену студију Митрополита волоколамског Илариона, *Духовни свет преподобног Исака Сирина*, у преводу професорке др Ксеније Кончаревић.

На почетку књиге, кроз уводну реч, Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки др Иринеј, јасним и прецизним богословским језиком даје основне податке о личности преподобног Исака и његовом месту у Предању Православне Цркве. На крају своје уводне речи, владика Иринеј — на њему својствен начин — језикословно убедљиво и аргументовано пружа објашњење придева *Сирин*, који означава не само порекло него после толиких векова, постаје и одредница идентитета преподобног Исака. Особито важно је поменути расуђивање владике Иринеја о стереотипу међу савременим богословима којим се свети Оци и Учитељи Цркве деле на догматске и аскетске писце, наглашавајући „да су сви Оци и Учитељи истовремено и догматски и аскетски писци" (стр. 8). Овај став разрешава све недоумице о православности преподобног Исака, будући да је његова Црква, према сведочанствима историчара, већ у његово време у потпуности потпала под несторијанску јерес. О томе, као и о свим сложеним геополитичким и црквеним околностима живота преподобног Исака и помесне Цркве којој је припадао, читалац може подробно читати у исцрпном уводу у студију. Овом „ужем" уводу претходе још три предговора.

После уводне речи, аутор наводи основне податке о светом Исаку и о богословском наслеђу овог светог оца. Затим следи надахнут предговор првом издању митрополита Калиста Вера. Овај

предговор садржи, између осталог, и важна тумачења преподобног Исака као онога који „пише о састрадавању са тако снажним осећајем космичког јединства" (стр. 15). Митрополит Калист наглашава значајну чињеницу да је преподобни Исак у центар свог богословског система поставио љубав, јер „управо љубав као ништа друго чини нас способнима да својим састрадањем обухватимо и преобратимо страдања света" (стр. 18). Потом следи ауторов предговор другом издању, у којем износи разлоге за допуњавање првобитног текста опширним уводом.

У овом уводу, који носи наслов *Исак Ниневијски као духовни писац Цркве Истока*, митрополит Иларион истиче да оригиналност мисли и стила преподобног Исака представља одјек живота једне древне хришћанске Цркве у источној Сирији, назване Црква Истока, чије су канонске границе некада обухватале данашњи Иран и Ирак, и која је своје центре имала у градовима Едеси, Низибису и Ниневији. За разлику од западне Сирије, која је врло рано јелинизирана, хришћанска Црква источне Сирије кроз инкултурацију Јеванђеља сачувала је свој семитски идентитет. Митрополит Иларион кроз цео увод прати историју такозване Сирохалдејске Цркве до данас. У петом одељку уводног дела студије, где се коментарише други том делâ аве Исака, посебно интересантан део представља објашњење и превод одређених појмова сирског језика, битних за разумевање богословског промишљања овог светог писца.

Студија садржи осам обимних поглавља у којима се исцрпно и аргументовано излаже теологија, антропологија и аскетика преподобног Исака. Свака тврдња аутора поткрепљена је опширним изворним текстовима *Подвижничких слова* (првог тома) и *Беседâ* (другог тома), преведених са сирског језика, тако да је, по речима митрополита Калиста Вера, аутор пустио преподобног Исака да говори сâм за себе. Митрополит Иларион нас кроз ово дело умешно води и упознаје са несвакидашњим аутентичним духовним светом. Прво поглавље, под називом *Бог, васиона, човек*, упознаје нас са ставовима аве Исака о љубави Божјој, која се раскрива у творевини и, у вези са тим, обрађује се космологија и тема Оваплоћења Сина Божјег, док друго поглавље (*Пут безмолвника*) говори о одрицању од света, љубави према Богу и ближњем, о безмолвију и о монашком усхођењу ка Богу. Следе поглавља: треће – *О искушењима*, четврто – *О смирењу* и пето – *О сузама и покајању*. Шесто поглавље говори о молитви и представља најопширније поглавље у студији (скоро четвртина целога дела). Ту се разматрају спољашњи облици молитве. Веома значајан одељак је о молитви пред Крстом, затим, однос читања и молитве, ноћна молитва, молитвено правило, молитва за свет, и тако даље. Приликом читања овог поглавља читаоци нарочито треба да буду обазриви, с обзиром на то да упутства о безмолвију као савршеном виду молитве није препоручљиво примењивати без благослова опитног духовника, док још хришћанин није ослобођен од грубих страсти које га везују за овај свет. Ова напомена још више се односи на ишчитавање и примењивање онога о чему се говори у седмом поглављу, под насловом *О висинама богоопштења*, кроз разматрања темâ као што су духовна молитва и ћутање разума, созерцања, виђења, откривења и призрења. Поглавље се завршава онтолошким промишљањима на тему односа вере и знања. Последње, осмо поглавље носи наслов *Живот будућега века* и у њему се — кроз три одељка: *Размишљање о будућем веку, Живот после смрти, Љубав Божја која се раскрива у последњим уделима света* — веома подробно излаже есхатолошко учење преподобног Исака.

После исцрпне библиографије на више језика и регистра сиријских термина у оригиналу, аутор као прилог доноси четири слова (19, 20, 21, 55) преподобног Исака која нису ушла у грчки превод са оригинала, те тако нису ушла ни у руско издање професора С. Собољевског из 1911. године, са којега је извршен и поменути превод на српски језик. Биографску белешку о аутору са библиографским одредницама на српском језику, на самом крају књиге, написао је Епископ бачки Иринеј.

Захвални трудољубивом аутору, преводиоцу и издавачу овог капиталног издања, свесрдно га препоручујемо богољубивом читаоцу, уз напомену и подстрек за превођење и објављивање другог тома дела аве Исака Сирина, било са руског било са сирског оригинала.

Протонамесник Игор Игњатов

Из школске клупе

СЕДМОВРАТА ЖИЧА

Премудрост сазида себи кућу – кличе премудри Соломон (Прем. Сол. 9, 1), којег је Бог удостојио да сазида први храм Богу Живоме у Јерусалиму, у којем су свакодневно приношене жртве за спасење народа. Његов отац — псалмопесник Давид, и он, стварају државу, постављајући темеље за храм Бога Живога.

Далеко од пустињске жеге јерусалимске, усред плодне и Богом обдарене сваким благословом земље Србије, поново храм Богу Живоме зидају отац и син – Симеон и Сава. Они зидају Жичу, у којој је Бог небеским венцем, а Савином руком, спустио на главу брата му Стефана драгоцену круну првог српског краља. Прво сазидаше Дом Божји, па на његовим темељима граде српско краљевство, крунишу српскога краља и у вечност уписују српски род.

Жича, окупана споља сунчаном светлошћу, а изнутра непојмљивом божанском благодаћу, поносно гледа српску земљу. Споља обливена црвеном порфиром, царским достојанством, али и бојом крви мученикâ, Жича је сведок и пророк нашег вековног страдања, и крманош нашег путовања кроз време према вечности.

Жича, саздана у времену, води нас у вечност. Седам пута је сведочила крунисању наших владара, а за седам крунисања нам је сачувала сведочанства својих седам врата. Сваки пут изливајући Своју благодат, Бог нам је, кроз наше краљеве, даровао по један дар Светога Духа: кроз Стефана Првовенчаног – смерност; кроз Радослава – дарежљивост; кроз Владислава – целомудреност; кроз Уроша – милосрђе; кроз Драгутина – уздржање; кроз Милутина – трпљење; кроз Стефана – ревност у вери и молитви. Свих седам врлина хришћанског живота Бог нам дарова у Жичи, али их ту није затворио, омеђио, сачувао и сакрио само за нас, већ нам је сваки пут поново отворио и нова врата; не прозор да кроз њега гледамо, него врата да кроз њих поменуте врлине износимо и ширимо по целом свету.

Жича је наша судба, увек страдална, увек изранављеног тела, али савршене душе. Наш народ је страдао и страда, али дарове добијене у Жичи никада није оштетио, већ их је увек целима сачувао и умножио. Све сачувано и умножено Бог је похранио у најсигурнијој ризници на небу. Кроз Жичу смо угледали вечност, кроз Жичу смо нашли пут за вечност, кроз Жичу нам је засијала светлост Васкрсења Христова.

Помолимо се светитељима Сави, Симеону и Стефану Првовенчаном, да нас учине достојнима да кроз седмоврату Жичу уђемо у Царство небеско.

Милан Милић IV-3
Гимназија *Вељко Петровић* Сомбор

ЖИЧА

Кроз густе сенке процвалих јоргована
Допире умилно брујање манастирских звона,
Док се Ибарском долином краљева
Разлежу неуморне речи вековне молитве.
Најтиши јецај јежи и најспокојније
Зна се – камен проговара.
Када речи посустану и кад сузе пресуше,
Камен изриче све добро чуване тајне.
Јер, тамо где садашњост утихне и занеми,
Прошлост увек смогне снаге да проговори.

О чему нам прича ватрена кнегиња?

Шта има да каже свака плоча
Пред којом лице историје упорно навлачи исте маске?
Назире се граница између чињенице и легенде,
Врата се отварају да би се наново зазидала.

Зашто говоримо о прошлости?

Црвено као проливена крв предака
Који су дали себе зарад унучади,
Зарад наде, вере и будућности.

Црвено као ватра,
Која помало простружи у жилама сваког верника
При додиру зидинâ светиње.

Црвено као борба
За све у шта се веровало,
За остварене циљеве и одбрањене идеале.

Црвено као снага
Оних који су из мрака стварали светлост,
Из праха дизали храм.

Црвено као неугашени пламен
Очију које благосиљају са фресака,
И када нема ничега другога на опустелим зидовима.

Мајка свих цркава.

Огањ који гори већ осам векова.
Колевка Светосавља, спомен прохујалих владара.
Прошлост, будућност, незаборав.
Црвено као љубав.
Црвено као Жича.

Ленка Настасић IV-3
Гимназија *Вељко Петровић* Сомбор

Јубилеј

ПОВОДОМ ОСАМСТОТЕ ГОДИШЊИЦЕ АУТОКЕФАЛНОСТИ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ (1219 – 2019)

Прослава великог јубилеја осам векова аутокефалности Српске Православне Цркве представља битан повод за сагледавање и подсећање у чему је суштински смисао и значај оснивања аутокефалне Цркве на простору српских и поморских земаља 1219. године. У години обележавања поменутог јубилеја, дужни смо да, као верна чада наше помесне Цркве, смисао добијања њене аутокефалије посматрамо кроз призму савременог црквеног живота свакога од нас. Значај настајања аутокефалне Православне Цркве Српске не може се у потпуности разумети уколико се наведени црквено-правни поступак, који представља кључну прекретницу у историји наше помесне Цркве, сагледава мимо свега што је томе претходило и свега што је уследило после добијања аутокефалије. Другим речима, неопходно је да назначени догађај, који се збио пре тачно осамсто година, разматрамо као процес који има своју богату предисторију, али и изузетно важан црквено-историјски епилог.

Прво семе хришћанске вере посејано је на овдашњим просторима још у првом столећу. Почеци хришћанства на тлу Балканског полуострва доводе се у везу са мисијом светога апостола Павла. За ширење хришћанства на простору Панониje заслужан је свети Андроник, један од Седамдесеторице Апостола (ср. Рим. 16, 7), док се у улози хришћанског мисионара и проповедника у Далмацији спомиње апостол Тит (ср. 2 Тим. 4, 10). Прве клице хришћанства које су никле на нашим просторима, у првим вековима су натапане крвљу многих ранохришћанских мученика, чиме су на већ постојећим темељима хришћанске вере изграђени и чврсти стубови који ће без икакве сумње послужити као основа за даљи историјски развој Цркве Божје у овим пределима. Овде су основане неке од древних епископских катедри, међу којима, на првом месту, треба издвојити Сирмијумску митрополију, са седиштем у древном Сирмијуму, данашњој Сремској Митровици.

Нарочити допринос у утврђивању и даљем ширењу хришћанске вере у овим крајевима, које је населио део словенских народа, пружили су у деветом веку света равноапостолна браћа Кирило и Методије, а потом и њихови ученици. Равноапостолска мисија Свете браће и њихових ученика била је од пресудног значаја да наши преци приме хришћанство утемељено на православном црквеном Предању. Добијени залог православне вере требало је очувати и умножити у потоњим временима. Дубоко свестан те чињенице, а будући просвећен благодаћу Светога Духа, најплодоноснији изданак светородне лозе Немањића – Свети Сава, у свом роду наставља просветитељско дело равноапостолне браће светих Кирила и Методија. Вишегодишњи мисионарски рад Светог Саве на духовном, црквеном, просветитељском и културном изграђивању свога отачаства, који је реализован пре одласка у Никеју 1219. године, уверава нас да је примарни циљ пастирске делатности првог Архиепископа српског био очување и развој црквеног и богослужбеног живота на подручју младе немањићке државе. Пут ка остварењу тога циља Свети Сава започиње на Светој Гори, где је 1198. године са својим оцем Симеоном основао манастир Хиландар. У намери да постављени циљ у потпуности спроведе у дело, Сава Немањић је по повратку у Србију, као игуман студенички, утврђивао свој народ у православној вери, градећи и обнављајући храмове и проповедајући реч Божју. О томе верно сведочи Савин животописац Доментијан следећим речима: „И друге свете цркве по свим изабраним местима започевши и за-

врши, и старе утврди, а нове сазда и све постави на сваком добром закону, и сваки узор Свете Горе пренесе у своје отачаство киновијама, игуманијама, мучалницама, свагда имајући у своме срцу Онога Који се поје Светим Духом у устима праведника...” (Доментијан, *Житије Светога Саве*, Српска књижевна задруга, Београд 2001, стр. 169).

Постојеће црквене области на простору новоформиране српске државе (Рашка, Липљанска и Призренска епархија) потпадале су под јурисдикцију Охридске Архиепископије, на чијем челу су се налазили грчки епископи. У таквим околностима није било могуће да просветитељски и пастирски рад Светог Саве уроди обилнијим плодом. Архимандрит Сава је веома добро знао да је основни предуслов за остварење циљева његовог мисионарског деловања био оснивање аутокефалне црквене организације, чиме би се, ипоред осталог, стекли услови за формирање нових епархија и парохија, али и за спровођење интензивније пастирске делатности међу члановима Цркве. Управо из тог разлога студенички игуман Сава одлази у Никеју 1219. године, те после преговорâ са византијским царем Теодором I Ласкарисом и цариградским патријархом Манојлом I Харитопулом, успева да издејствује аутокефалност Српске Цркве, што је у практичном смислу подразумевало да убудуће сабор српских епископа може самостално да бира свога предстојатеља, а да по извршеном избору црквеног поглавара „самоосвећено буде отачаство његово” (Доментијан, *Житије Светога Саве*, стр. 201), без потребе да се ради потврде избора и хиротоније путује у Цариград. Поставши први Архиепископ српских и поморских земаља, Свети Сава је наставио црквену и просветитељску делатност у држави којом је управљао његов брат Стефан Првовенчани. Подизање манастира Жиче као седишта Српске Архиепископије — оснивање нових епископија, посвећење и постављање епископâ и свештенства, градитељска делатност, превођење и састављање *Законоправила* (*Крмчије*), као и многе друге архипастирске активности Светог Саве, после његовог доласка из Никеје 1219. године — додатно расветљавају смисао и значај оснивања аутокефалне Православне Цркве Српске. Следствено, с правом је могуће закључити да се сврсисходност добијања аутокефалије наше помесне Цркве није исцрпљивала само у стицању црквеноправне и јерархијске самосталности и независности. Наиме, на основу предочених чињеница може се констатовати да је задобијена аутокефалност послужила као чврст темељ за наставак црквено-просветитељске мисије Светог Саве, а самим тим и као основа за даљи развој и организацију црквеног живота на територији тадашње Србије. Треба нагласити да је акт добијања црквене аутокефалије био од изузетног значаја за очување православног хришћанског идентитета наших предака у смутном времену када је претила реална опасност од латинских црквено-политичких утицаја. Поред наведеног, вредно је указати на неоспорну чињеницу да је добијањем аутокефалије Српске Православне Цркве потврђен непрекинути континутитет активног и живог сведочења хришћанске вере и *служења Богу у Духу и истини*, чији корени на овим просторима сежу до апостолских времена. Стицањем аутокефалности Српске Цркве и признавањем исте од стране осталих помесних Цркава, потврђено је јединство и саборност Православне Цркве.

Као што се може приметити на основу изложених чињеница, црквена аутокефалија за коју се изборио Свети Сава 1219. године имала је многоструки значај за будућност православног хришћанства на подручју српске државе, али и шире. Издејствовавши аутокефалност наше помесне Цркве, Свети Сава је умножио онај залог православне хришћанске вере који је наслеђен из епохе просветитељске мисије свете браће Кирила и Методија. У том смислу можемо закључити да у оснивању аутокефалне Цркве на простору Србије треба препознати и свештени залог интензивнијег литургијског и богослужбеног живота, што треба да нас подсети да смо, као чланови Цркве, сви призвани да кроз активан и одговоран црквени живот узрастамо у меру раста пуноће Христове (Еф. 4, 13) и да на тај начин у нашем времену очувамо осамстогодишње црквено и духовно наслеђе Српске Православне Цркве.

Др Милан Бандобрански

Актуелности

ЕПИСКОПИ ИРИНЕЈ И ИСИХИЈЕ У ПОСЕТИ РУСКОЈ ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ

На позив Његове Светости Патријарха московског и све Русије г. Кирила, од 22. августа до 4. септембра 2019. године, на поклоничком путовању светињама на северу Русије боравили су Њихова Преосвештенства епископи бачки Иринеј, моравички Антоније и мохачки Исихије, као и протопрезвитер Владан Симић, секретар владике Иринеја.

Епископи су посетили Преображењски Валаамски ставропигијални манастир, Псковско-печерски манастир и многе друге светиње, а у Духовној академији у Санкт Петербургу владици Иринеју је уручен почасни докторат.

У Валаамском манастиру, који је основан почетком 14. века, владика Иринеј молитвено је присуствовао бденију служеном у суботу, 24. августа, уочи празника Свих Валаамских светих. На сâм дан Празника, у недељу, 25. августа, Епископ бачки је началствовао светом архијерејском Литургијом у наведеном храму, уз саслужење епископâ: тројицког Панкратија, намесника Валаамског манастира, моравичког Антонија и мохачког Исихија, проте Владана, као и братства свете обитељи.

Преображењски Валаамски манастир стекао је 1991. године статус ставропигијалног (под непосредном управом Патријарха). Многи православни подвижници потекли су управо из ове руске светиње: преподобни Александар Свирски, преподобни Саватије Соловецки, свети Герман Аљаски и многи други, а велику љубав према наведеном манастиру имао је и светитељ Игнатије Брјанчанинов.

После посете Валаамском манастиру, епископи Српске Цркве допутовали су 27. августа у Псковско-печерски манастир, где је архијереје дочекао Митрополит псковски и порховски г. Тихон (Шевкунов), настојатељ монашке обитељи.

Сутрадан, епископи бачки Иринеј и мохачки Исихије саслуживали су Његовом Високопреосвештенству Митрополиту волоколамском г. Илариону (Алфејеву), који је началствовао светом архијерејском Литургијом у Псковско-печерском манастиру 28. августа, поводом престоног празника наведене свете обитељи у Русији, заједно са Митрополитом псковским и порховским, епископом моравичким г. Антонијем, свештенством и ђаконством двеју помесних Православних Цркава.

Честитавши славу настојатељу и братству манастира, митрополит Иларион је пожелео срдачну добродошлицу гостима из Српске Православне Цркве, рекавши: *Српска Православна Црква увек је била блиска са Руском Православном Црквом. Наши народи су једне вере и истога порекла. Ту блискост ми осећамо нарочито сада када је Руска Црква изложена преступима Константинопољске Патријаршије, која је повредила канонски простор наше Цркве у Украјини, насупрот црквеним канонима и целокупном канонском и историјском предању. Ниједна помесна Православна Црква није признала тај бесправни чин патријарха Вартоломеја. Српска Црква је одмах реаговала и подигла свој глас против таквог делања. И данас ми стојимо заједно насупрот безакоњу које се одвија, молећи се Пресветој Богородици да се оконча настала пометња у Православној Цркви.*

У току сваке свете Литургије узносимо посебне молитве за јединство Православне

Цркве. Верујемо да наведени догађаји неће поколебати ни нашу – Руску Православну Цркву, ни читаву Православну Цркву у свету. Током историје Цркве било је цариградских патријараха који су били јеретици, било је оних који су били одступници од Православља, било је и оних који су били унијати, а Црква је као таква постојала, и као таква ће постојати. Нико не може да поколеба нашу свету Православну веру, коју ми сведочимо целокупним нашим живљењем.

Сама чињеница да сте се ви, драга браћо и сестре, данас сабрали у тако великом броју, у Псковско-печерској Лаври, ради молитвеног прослављања Пресвете Богородице, јесте пројава видљивог сведочанства снаге наше вере. Савршивши свету Литургију сачинићемо опход око овог светог манастира, са молитвама, појањем и уз читање Јеванђеља. Поћи ћемо тим путем пратећи Пресвету Богородицу, чија ће чудотворна икона бити ношена испред нас.

Пожелео бих свима да, као што ћемо данас ходити око свете обитељи ове, следујући Пресвету Богородицу, тако и на свом животном путу следимо Бога, Пресвету Богородицу и свете угоднике Божје. Верујем да ће Мајка Божја увек штитити од сваког зла Својим светим омофором нашу свету Цркву, нашу вољену отаџбину и све нас.

Митрополит је још једампут поздравио епископе Српске Православне Цркве речима: *Особито бих заблагодарио Вама, драги владико Иринеје! Ви сте један од водећих јерараха Српске Цркве. Ви сте велики богослов. Ви сте човек који, у нашем времену, стражари над канонским црквеним Предањем. У духовној борби против оних који дејствују из таме овога света, ми се ослањамо на такве људе као што сте Ви, и благодаримо Вам на чврстом, доследном, смиреном и богословски утврђеном ставу који Ви изражавате, како у Српској Православној Цркви и међу грчким архијерејима, тако и на Међуправославним саветовањима. Нама је данас веома потребно такво сведочење. Желео бих да Вам у своје лично име, у име Његове Светости Патријарха московског, као и све пуноће Руске Православне Цркве, изразим захвалност за такво чврсто канонско држање.*

У недељу једанаесту по Педесетници, 1. септембра 2019. године, Митрополит санктпетербуршки и ладошки г. Варсануфије началствовао је светом архијерејском Литургијом у храму Светог Јована Богослова при Духовној академији у Санкт Петербургу (северозападна Русија).

Митрополиту су саслуживали епископи: бачки Иринеј, моравички Антоније и мохачки Исихије, као и кронштатски Назарије и петерхофски Силуан. Митрополит Варсануфије је заблагодарио архијерејима Српске Цркве на радости заједничке молитве и, у знак добродошлице и братске љубави, даривао је владици Иринеју крст и панагију, а епископима Антонију и Исихију панагију.

На свечаној седници, Његовом Преосвештенству Епископу бачком г. Иринеју уручен

Актуелности

је почасни докторат (honoris causa) Духовне академије у Санкт Петербургу — за конструктиван и признат научно-образовни допринос развоју богословске науке, дугогодишњи предан рад на пољу православне катихизације и евангелизације, као и за заслуге за успостављање плодоносне сарадње Академије у Санкт Петербургу и Православног богословског факултета Универзитета у Београду.

Епископ бачки Иринеј у цркви Ружици у Београду

Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј молитвено је присуствовао светој Литургији – коју је служио Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј – у четвртак, 8. августа 2019. године, у цркви Ружици на Калемегдану, поводом прославе преподобномученице Параскеве.

У току Литургије Свјатејши је рукоположио у чин ђакона др Србољуба Убипариповића, ванредног професора на Катедри за литургику Православног богословског факултета Универзитета у Београду. Исповедно писмо прочитао је владика Иринеј, духовник новорукоположеног ђакона.

Честитајући ђакону Србољубу рукоположење, Епископ бачки је рекао: *Наше литургијско празновање није само нека реминисценција, комеморација, неко историјско сећање, присећање и подсећање, него је то актуализација, посадашњење Светајне спасења света коју је Христос вршио, извршио и вршиће до краја. Ми постајемо савременици и судеоници онога што празнујемо и заједничари оних које празнујемо, а пре свега – кроз Причешће – сутелесници и једнокрвни са Самим Христом. Свако од нас је учесник свете Литургије, свако на свој начин. Сви саслужујемо, нема немих и пасивних посматрача*.

Активности Епископа мохачког г. Исихија

У другу недељу по Педесетници – на дан светих мученика Мануила, Савела и Исмаила, 17/30. јуна 2019. године, Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Исихије служио је свету архијерејску Литургију у Световазнесењском храму у Чуругу. Том приликом, по

благослову Епископа г. Иринеја, владика Исихије је протонамесника Петра Тривуновића, настојатеља Световазнесењског храма у Чуругу, рукопроизвео у чин протопрезвитера.

По завршетку Литургије владика Исихије је освештао темеље за нови Светосавски дом, који ће бити сграђен у порти чурушког храма, рекавши: *Да Господ дâ благодат и снагу свима вама који се подвизавате и спасавате заједно са свештенством овога храма, у богоспасаваном месту Чуругу, и нека је свима на радост, корист и спасење ова Литургија*.

Истога дана Епископ мохачки г. Исихије началствовао је вечерњим богослужењем у Светониколајевском храму у Сивцу. По завршетку вечерњег богослужења извршено је освећење три обновљена крста, који су постављени на храм. *Крст Господњи је знак крајњег смирења Господа нашег Исуса Христа, али је уједно и Престо Његове славе. Крст је најузвишенији знак наше вере хришћанске и он се поставља на највише тачке храма Господњег – горњу куполу и звонике*, навео је владика Исихије.

Увођење у дужност ђакона при храму Светих Кирила и Методија на Телепу

У недељу једанаесту по Педесетници, 1. септембра 2019. лета Господњег, када наша света Црква савршава молитвени спомен на светог Андреја Стратилата, протопрезвитер-ставрофор Миливој Мијатов, архијерејски намесник новосадски први, служио је свету Литургију у храму Светих равноапостолних Кирила и Методија у Новом Саду.

После прочитане еванђелске перикопе, прота Миливој беседио је о спасоносном значају праштања, нагласивши *да није довољно само говорити о праштању и очекивати да други нама опросте, него да смо као хришћани позвани да реч о праштању пројавимо и потврдимо делатно, следујући речима Молитве Господње и следујући поуци данашње еванђелске приче*.

После заамвоне молитве, архијерејски намесник новосадски први је прочитао одлуку Његовог Преосвештенства Епископа новосадског и бачког др Иринеја о постављењу ђакона Бранка Бандобранског за парохијског ђакона при храму на Телепу. Спроводећи у дело наведену одлуку надлежног Архијереја, прота Миливој је истакао да новопостављеног ђакона красе многобројне врлине – озбиљност и одговорност у служби, као и велика љубав према богослужењу Цркве.

Презвитер Велимир Врућинић, настојатељ храма, исказао је срдачну благодарност проти Миливоју, који је пренео радосну вест и благослов владике Иринеја. Не крију̂ћи емоције и радост, отац Велимир је упутио речи добродошлице ђакону Бранку, полажући наду на Господа да ће заједничко служење Цркви и народу Божјем бити свима на духовну корист и радост.

Одлазак у пензију проте Славка Ћирина

Протопрезвитер-ставрофор Миливој Мијатов, архијерејски намесник новосадски први, служио је свету Литургију 8. септембра 2019. године, у Алмашком храму у Новом

Саду, уз саслужење братства наведеног храма.

После прочитане јеванђелске перикопе, прота Миливој је, поред осталог, нагласио: *Ићи за Христом не значи ништа друго него ићи са Њим заједно на Голготу, узети свој крст, узети оно што нам – по милости и доброти Божјој – овај живот доноси и без роптања поћи за Христом. Проживети своју личну голготу заједно са Њим, али надајући се и чврсто верујући да нас чека Васкрсење, спасење и живот вечни*.

Прота Миливој је прочитао одлуку Његовог Преосвештенства Епископа новосадског и бачког др Иринеја о пензионисању протопрезвитера Славка Ћирина, дугогодишњег пароха новосадског, донесену на основу испуњених услова за пензионисање.

Патрон Епархије бачке прослављен у Врбасу

Патрон Епархије бачке, Чудо светог архангела Михаила у Хони (Колоси), прослављен је у четвртак, 6/19. септембра 2019. године у Врбасу.

Свету архијерејску Литургију испред храма Вазнесења Господњег служио је Његово Високопреосвештенство Митрополит загребачко-љубљански г. Порфирије, а саслуживали су Преосвећена господа епископи: будимски Лукијан, банатски Никанор, врањски Пахомије, крушевачки Давид, нишки Арсеније, далматински Никодим, осечкопољски и барањски Херувим, умировљени епископи Филарет и Јован, владика бачки Иринеј и викарни епископ мохачки Исихије, свештенство и монаштво Бачке епархије и других епархија Српске Православне Цркве.

Честитајући епархијску славу, митрополит Порфирије је указао на историју чудесног до-

Актуелности

гађаја у Хони и на велики значај ангелских сила у животу сваког човека. *Искушења која имамо, проблеми на које наилазимо у свакодневном животу, увек долазе по Промислу Божјем. Ми знамо да је Бог Љубав, да нас воли и више него што можемо да замислимо. Ако је Он као Љубав послао на нас понеко искушење, Он је ставио изазов пред нас, поставио је задатке које треба да решимо. Проблеми никада нису већи од духовних снага које носимо у себи, само је важно да имамо одлучну вољу, јеванђелску веру и поверење у Бога. Смисао свога постојања треба да тражимо у храму Божјем, баш онако како су кроз векове то чинили и наши преци, показујући да је Црква простор снаге, идентитета, али истовремено и извор живота вечнога. И у времену када наш народ није имао државу, живео је свестан онога што он јесте, свестан свога идентитета, јер је био утемељен вером у Христа. Нека би Господ дао да и ми – угледајући се на наше претке, живећи сада и гледајући у будућност пре свега – гледамо у Царство небеско,* навео је Митрополит загребачко-љубљански г. Порфирије.

Епископ бачки г. Иринеј поздравио је архијереје који су дошли да увеличају празничну прославу и честитао је славу својој браћи и саслужитељима свештеницима, ђаконима и целокупном народу Божјем у Епархији бачкој. *Нека дâ Бог да – у здрављу и у сваком духовном добру – заједно Господу служимо и општимо у Христовој љубави једни са другима, како овде тако и свугде где Господ благослови. Ја се надам, ако Бог дâ, да ћемо се и идуће године, било где да буде слава у нашој Епархији, поново наћи*, поручио је владика Иринеј.

Предстојатељ Цркве Божје у Бачкој у чин протонамесника произвео је презвитере: Новицу Ракића, Николу Темеринца, Петра Бикара, Горана Ранисављевића, Петра Ђукића, Игора Игњатова, Бранислава Ђурагића, Александра Игњатова, Ђорђа Стојисављевића, Велимира Врућинића, Синишу Тривића, Радоја Марковића, Жељка Васића, Бориславa Тошића, Стојана Марића, Саву Николића, Бранислава Шијачића, Срђана Нешића, Игора Стакића, Дарка Јелића и Далибора Ратника.

У чин протојереја владика Иринеј произвео је протонамеснике: Брану Миловца, Драгољуба Клисарића, Слободана Лазића, Алексеја Бланушу, Милана Ђурића, Миладина Бокорца, Мирослава Милића, Бориславa Милића, Миливоја Шемића, Радосава Пантелића, Горана Артукова, Стевана Лукића, Винка Стојаковића, Дојчина Стојановића, Миленка Поповића, Славка Стојисављевића, Душана Ђукића, Славка Протића, Славољуба Лугоњића, Гордана Увалића, Србислава Стојанова, Миодрага Шипку, Драгана Стокина и Цветка Миливојевића.

Правом ношења напрсног крста одликовани су протојереји: Чедомир Чалић, Драгољуб Ердељан, Радован Лазић, Славко Пајовић и Радомир Нунић.

На предлог Црквене општине врбашке у Врбасу, додељене су Архијерејске грамате признања г. Владу Глоћовићу и г. Владимиру Врбашком, за помоћ у изградњи Вазнесењског храма у Врбасу, и за генералну обнову Ваведењског храма у Врбасу.

Светог архангела Михаила, свога заступника пред Богом, верни народ Епархије бачке прославља од 1971. године. Овогодишња прослава Патрона Епархије бачке протекла је у знаку великог јубилеја – 800 година аутокефалности Српске Православне Цркве.

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА БАЧКА

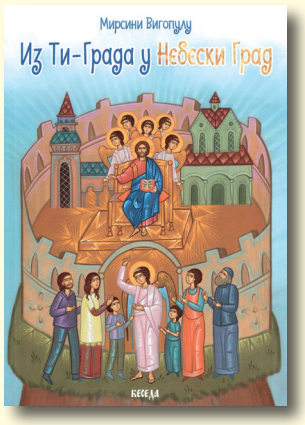
СЛУЖБА ЗА ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ

И У 2020. ГОДИНИ ОРГАНИЗУЈЕ БРОЈНА ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

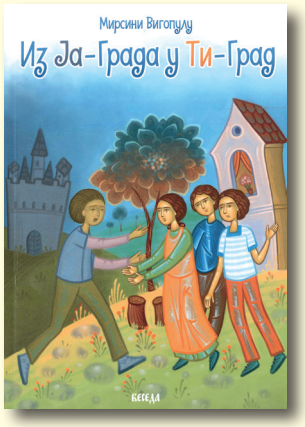
Информације на телефоне:
064 12 93 616 и 021 52 60 68

Нова издања

ИЗ ТИ-ГРАДА У НЕБЕСКИ ГРАД

Мирсини Вигопулу

ИЗ ЈА-ГРАДА У ТИ-ГРАД

Мирсини Вигопулу

ПОУКЕ О ВАСПИТАВАЊУ ДЕЦЕ

Свети Порфирије Кавсокаливит

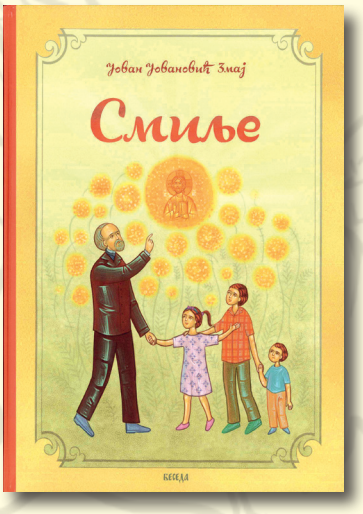

МОЈОЈ ВЕРИ

Јован Јовановић Змај

ХРИСТОВ НАУК

Јован Јовановић Змај

СМИЉЕ

Јован Јовановић Змај

КАКО СЕ КРСТИМ

Лидија Поповић

КАКО СЕ КО МОЛИ

Лидија Поповић

Нова издања

САБРАНА ДЕЛА СВЕТОГ ГРИГОРИЈА ПАЛАМЕ

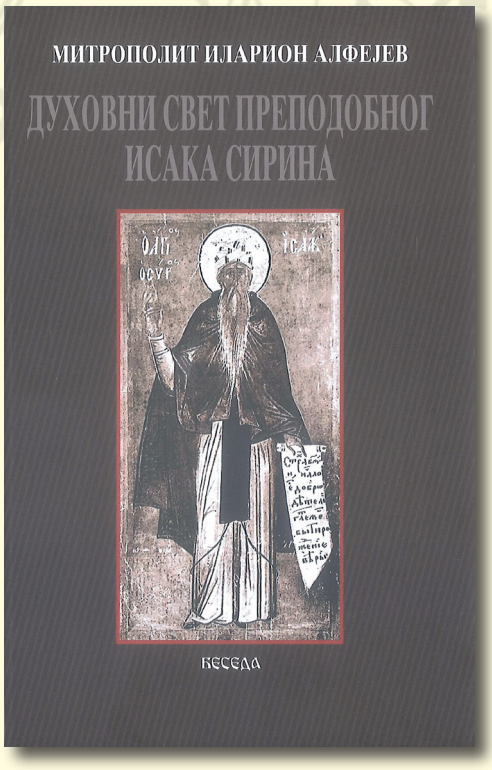

СВЕТИ ВАСИЛИЈЕ ВЕЛИКИ

Догматски списи

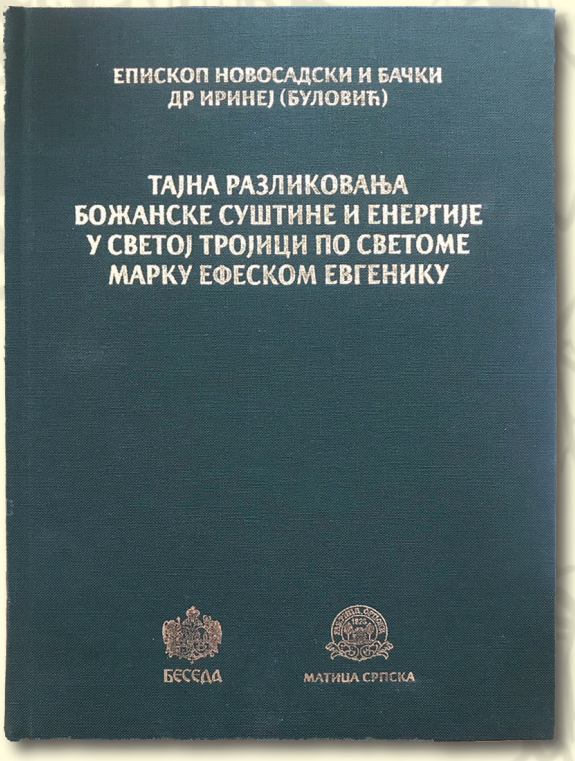
СВЕТИ ГРИГОРИЈЕ НИСКИ

Догматски списи

ДУХОВНИ СВЕТ ПРЕПОДОБНОГ ИСАКА СИРИНА

Митрополит Иларион Алфејев

ТАЈНА РАЗЛИКОВАЊА БОЖАНСКЕ СУШТИНЕ И ЕНЕРГИЈЕ У СВЕТОЈ ТРОЈИЦИ ПО СВЕТОМЕ МАРКУ ЕФЕСКОМ ЕВГЕНИКУ

Епископ новосадски и бачки
др Иринеј (Буловић)

СЛУШАЈТЕ НАС!
Наш глас сведочи о сусрету Цркве и света

БЕСЕДА
Радио Православне Епархије бачке, Нови Сад - 91,8 MHz

ТАВОР
Радио Црквене општине Бачка Паланка - 95,1 MHz

БЛАГОВЕСНИК
Радио Црквене општине Сомбор - 95,7 MHz

СЛАВОСЛОВЉЕ
Радио Црквене општине Суботица - 90,7 MHz

Радујмо се заједно!

ПОМОЗИМО ИЗГРАДЊУ ХРАМА У МАНАСТИРУ ВАСКРСЕЊА ХРИСТОВА НА СУНЧАНОМ БРЕГУ У КАЋУ

Текући рачун код Eurobank EFG Нови Сад
број 250-2010001105760-64